

zelena dežela

Glasilno Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije

št. 81, november 2009

stran

4

Pogovor z Rajkom Štefaničem
V gozdu sem našel svoj mir

stran

11

Tradicionalni posvet KSS
V Mariboru o sedanjem
položaju in prihodnosti

stran

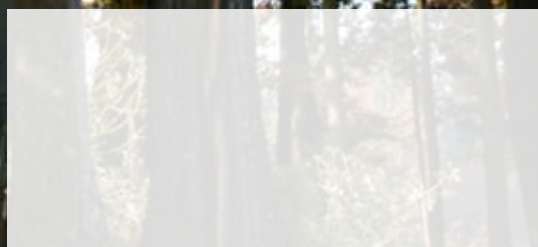
6

Tema meseca
Z gozdom je treba znati!

stran

13

Aktualno
Prenos plačilnih pravic

Bruseljska Trnuljčica

» CIRIL SMRKOLJ

predsednik

Predstavniki predvsem nevladnih organizacij iz številnih držav smo že dlje časa in ob različnih priložnostih opozarjali, da je razmerje moči v živilski verigi od kmeta do maloprodaje vse prej kot pošteno. Na Evropsko komisijo smo naslavljali vprašanja in pobude za ugotovitev stanja ter iskanje rešitev, a zdelo se je, da govorimo v prazno, v gluha ali vsaj trdno speča ušesa.

Vseeno smo bili vztrajni, predvsem pa dovolj glasni in tudi Evropska komisija se je zbudila in naročila celo vrsto primerjalnih analiz. Na podlagi teh analiz so konec oktobra izdali prvo poročilo, v katerem je zapisano to, kar kmetje in tudi živilska industrija že dalj časa čutimo na svoji koži: naš delež pri delitvi dodane vrednosti živil, čeprav smo ključni dejavniki v verigi od njive do mize, ni sorazmeren z vložki.

Prav tako je zanimiv vpogled v primerjave gibanj odkupnih cen osnovnih surovin in maloprodajnih cen živil. Slednje so leta 2007 začele rasti skupaj z odkupnimi cenami kmetijskih proizvodov, kar ni presenetljivo. Vendar se je rast maloprodajnih cen nadaljevala tudi takrat, ko so odkupne cene začele drastično padati. Razumljiv je določen zamik reakcije trga na dogajanje v proizvodnji, a tokrat do padca cen hrane, ki vedno bolj bremeni družinske proračune, ni prišlo. Ponekod se je rast ustavila prej, drugod kasneje. Prvi padci prodajnih cen so bili v nekaterih državah in pri nekaterih živilih opaženi šele maja letos. To pa je bil očiten znak, da v tej igri ni pravice oz. enakih pravil za vse udeležence treh pomembnih panog: kmetijstva, živilske industrije in trgovskega sektorja. Skupaj namreč te tri panoge v Evropski uniji ustvarijo 5 odstotkov dodane vrednosti in zagotavljajo 7 odstotkov zaposlitev.

Pred slabimi petnajstimi leti je bilo kmetijstvu od kolača dodane vrednosti živilske verige dodeljenih 31 odstotkov, enako tudi živilski industriji, prodaji na veliko in maloprodaji skupaj pa 39 odstotkov. Deset let kasneje so se ta razmerja spremenila, in sicer v škodo kmetijstva, kateremu je pripadlo 24 odstotkov dodane vrednosti, živilski industriji 33 odstotkov, veleprodaji in maloprodaji skupaj pa 43 odstotkov. Komisija zdaj obljublja niz predlogov, priporočil, določitev jasnih pogodbenih pravil, oblikovali naj bi konkretne vzorce pogodb med posameznimi člani verige, poziva pa tudi k prijavljanju nepravilnih in pogosto celo nezakonitih pogodb in drugih pritiskov.

Evropska komisija pa se še vedno obnaša kot v trden spanec ujeta Trnuljčica, ko ji »male« članice dopovedujemo, da se manj razvite regije ne bodo premaknile z mrtve točke, če ne bo priznala in spodbujala nujnosti lokalne samooskrbe. A tudi tu bomo vztrajali in upali, da bo spremembe na bolje prinesla nova organiziranost Evropske unije, ki bo evropskemu parlamentu dala več pristojnosti.

Vendar ni vse odvisno le od evropskega vrha. Vloga nacionalnih vlad je še vedno zelo pomembna. V času nestabilnih razmer na trgu s kmetijskimi proizvodi so številne države povečale delež proračuna, namenjen reševanju izrednih težav sektorja, v Sloveniji pa se »kmetijski« delež proračuna zmanjšuje. Zato se bojim, da nas zdaj čaka še prebujanje slovenske Trnuljčice.

IZ VSEBINE

NOVICE

Zbornica opozorila na neskladja	3
V prašičereji je virus H1N1 neprestano prisoten	3
Prvi mlekomat domače izdelave.....	3

POGOVOR Z RAJKOM ŠTEFANIČEM

V gozdu sem našel svoj mir	4
----------------------------------	---

TEMA MESECA – Z GOZDOM JE TREBA ZNATI!

Kdo je dober lastnik gozda?	6
Deset let od ustanovitve PEFC.....	10

TRADICIONALNI POSVET KSS

V Mariboru o sedanjem položaju in prihodnosti kmetijstva	11
--	----

AKTUALNO

Prenos plačilnih pravic	13
Kam z odpadki iz kmetijstva? (1. del)	14
Inovativnost prinaša uspeh	15
Obnove vinogradov	16
V Radencih o ključnih težavah kmetijstva	17
Praznik topliškega jabolka	18
Analize mleka so dragocene	19

DELO ORGANOV KGZS

Izredna seja upravnega odbora KGZS	20
Dejavnosti organov KGZS	20

PRAVNI NASVETI

O pogodbah (3. del)	21
---------------------------	----

MEDNARODNA DEJAVNOST

KGZS na sejmu ITF Agrofood	22
----------------------------------	----

ZA SPROSTITVE

Gorenjska prata	23
-----------------------	----

VABIMO

2. vinogradniški posvet	24
5. Lombergarjev sadjarski posvet	24

Ne zamudite roka!

Ponovno opozarjamo nosilce kmetijskih gospodarstev, da morajo najkasneje do 31. decembra v register kmetijskih gospodarstev vpisati podatke o svojem namestniku! Več o tem smo zapisali v zadnji, 80. številki in v številki 78. V primeru nejasnosti pri izpolnjevanju obrazcev se lahko obrnete na pristojno upravno enoto ali najbližjo izpostavo Kmetijske svetovalne službe pri KGZS.

Zelena dežela je glasilo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije. Naslov: Celovška 135, 1000 Ljubljana, tel.: 01/ 513 66 00, faks: 01/ 513 66 50, zelena.dezela@kgzs.si
 Uredniški odbor: Andrej Kermavnar (predsednik), Ema Zadel (podpredsednica), Vlado Avguštin, Jože Benec, Bogdana Brilj, Marjana Cvirn, Maks Ipavec, Anita Jakuš, dr. Stane Klemenčič, Jože Meolic, Alojz Pori, Jernej Redek, Franc Režonja in Darinka Sebenik
 Odgovorna urednica: mag. Tatjana Čop, tel.: 01/513 66 52, 01/513 66 40
 Grafično oblikovanje, prelom in izvedba: Kmetijska založba, d.o.o.
 Naslovnica: foto Marjan Papež
 Jezikovni pregled: Marjana Cvirn. Tisk: Delo, d. d.
 Naklada: 93.000 izvodov. Cena: 0,35 €. Časopis je za člane KGZS brezplačen.

Zbornica opozorila na neskladja

Novembra je potekala predstavitev osnutka uredbe o emisiji vonja, glede katerega je Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije opozorila, da je pomanjkljiv oz. ni v skladu z Zakonom o kmetijstvu. Ministrstvo za okolje in prostor bo imenovalo delovno skupino.

Med vsebine, ki jih z okoljsko zakonodajo ureja Ministrstvo za okolje in prostor, želijo uvrstiti tudi varstvo življenjskega okolja pred vonjem. Pri tem gre za ureditev emisij z vonjem, ki nastaja kot posledica obratovanja naprav za intenzivno rejo živine, klavnic, naprav za proizvodnjo različnih prehrabnih proizvodov, naprav za obdelavo odpadkov in obratovanja odlagališč biološko razgradljivih odpadkov. Na osnutek uredbe o emisiji vonja, ki so ga na Ministrstvu za okolje pripravili v ta namen, je imela Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) svoje pripombe in zato predlagala sestanek, kjer bi uredbo podrob-

neje predstavili. Sestanek, ki je na KGZS potekal 11. novembra, so se udeležili svetovalci s področja živinoreje iz KGZS in njenih območnih zavodov.

Po mnenju Jasmine Karba z Ministrstva za okolje in prostor je ključni cilj uredbe vzpostavitev kontrolnega režima nad napravami, katerih obratovanje lahko povzroča neprijeten vonj. Uredba je šele v fazi nastajanja, opredeljuje pa stopnjo varstva pred vonjem v povezavi z vrsto rabe prostora, mejne vrednosti vonja v zunanjem zraku ter načine njihovega ocenjevanja in merila za čezmerno obremenjevanje okolja z vonjem. Stopnja varstva pred vonjem se v povezavi z rabo prostora nanaša na ob-

močja čiste stanovanjske rabe in centralnih dejavnosti, območja počitniških hiš, parkov, zelenih površin, za podeželska naselja, večje nakupovalne in zabavišne centre ter za površine industrijske/kmetijske proizvodnje, prometne infrastrukture ter kmetijske in gozdne površine. Že obstoječe kmetijske objekte (hlevi ...) bi bilo potrebno v skladu s predvideno uredbo prilagoditi do konca leta 2012. Pri posameznih kmetijskih obratih je potrebno ugotoviti mesto izpusta vonja, mesto ocenjevanja vonja ter dejansko razdaljo med mestom izpusta in mestom ocenjevanja vonja. Uredba je vezana na število živali v nekem obratu.

Sedanja uredba se v številnih

točkah ne ujema z Zakonom o kmetijstvu, ker v določenih primerih kmeta omejuje pri kmetovanju. Zato so v KGZS veseli, da so na Ministrstvu za okolje in prostor sprejeli njihovo pobudo o nastanku delovne skupine. V skupino bodo vključeni svetovalci KGZS s področja živinoreje, ki bodo lahko s strokovnimi pripombami ter praktičnimi izkušnjami, ki jih pridobivajo na terenu, prispevali, da bo uredba čim bolj naklonjena kmetom – tako tistim, ki že imajo obstoječe kmetijske obrate kot tudi tistim, ki se na to pot šele podajajo.

»IVANA BRATOŽ

V prašičereji je virus H1N1 neprestano prisoten

Nova gripa tipa A je v zadnjih mesecih neprestano prisotna v prašičereji, predvsem v Ameriki. Veterinarji in znanstveniki potrjujejo prisotnost virusa po vsem svetu. Poleg farme v Kanadi (Alberta) je bilo še več obolelih živali v Argentini (Buenos Aires), Kanadi (Quebec) in Avstraliji (New South Wales). V vseh primerih so si živali opomogle. Dolgoročni vpliv okužbe z virusom H1N1 pa še ni znan.

V britanski študiji, ki je bila opravljena na Veterinary Laboratories Agency v Weybridgeu, so ugotovili, da se virus prenaša med prašiči, vendar ni povzročil nobene smrti. V ameriških raziskavah, ki jih je izvedla American Research Service v sodelovanju z National Animal Disease Center, so izolirali zdrave, pet tednov stare prašiče. V raziskavi so ugotavljali, ali so tkivo, kri in meso živali, okuženih z virusom H1N1, prosti omenjenega virusa. Rezultati so pokazali, da je bil virus prisoten samo v dihalih okuženih prašičev in se ni razširil na ostala tkiva na peti dan po okužbi.

(Vir: Pig Progress)

»LUCIJA PINTERIČ

Na Vrhniki prvi mlekomat domače izdelave

Pred dnevi so na Vrhniki predali svojemu namenu nov mlekomat. Sicer še eden v plejadi mlekomatov v Sloveniji, vendar tokrat s poudarkom, da gre za mlekomat domače izdelave, ki ga je izdelalo podjetje NMC iz Logatca. Vrhničani bodo tako lahko kupovali sveže mleko s kmetije Petre Leskovec iz Logatca. (Ma.P.)

V gozdu sem našel svoj mir

Rajko Štefanič je tesno povezan z delom Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije. V letih 2004 do 2008 je bil član sveta zbornice, danes pa je predsednik Odbora izpostave KGZS Črnomelj in predsednik Odbora za gozdarstvo, lesarstvo in lov.

Rajko Štefanič pa je enako dejaven v kraju, kjer prebiva, saj je član sveta krajevne skupnosti Dragatuš, predsednik Društva lastnikov gozdov ob Kolpi in Lahinji ter predsednik dragatuškega društva za varstvo okolja in član gasilskega društva. Pomemben prispevek daje tudi Zvezi lastnikov gozdov Slovenije kot njen podpredsednik.

Ob vsem tem imajo doma turistično kmetijo z nastanitvijo, gostilno, trgovino. Seveda nekaj dela in pozornosti zahteva tudi 30 hektarjev velika kmetija, katere polovica pokriva gozd. Ta je vzorno urejen, saj na ogled hodijo celo študentje gozdarske fakultete iz Ljubljane. Sam pravi, da mu je ljubezen do gozda privzgojil oče, za kar mu je še sedaj hvaležen. Drugače pa zase pravi, da je malce poseben Belokranjec, saj raje zahaja v gozd kot pa v vinograd, ki ga, v nasprotju s sosedi, niti nima.

Kaj je botrovalo odločitvi, da sprejmete mesto predsednika Odbora za gozdarstvo, lesarstvo in lov pri KGZS?

Sprva niti nisem bil pripravljen sprejeti tako odgovorne naloge, saj sem menil, da mi čas ne bo dopuščal dejavno se vključiti v delo odbora. A je nazadnje le prevagalo spoznanje, da bom morda tako le lahko delal v korist gozda. Poleg tega menim, da lahko tako odbor kot sama

Rajko Štefanič je predsednik Odbora izpostave KGZS Črnomelj in predsednik Odbora za gozdarstvo, lesarstvo in lov, obenem pa je aktiven na lokalni ravni. Je lastnik 30 hektarjev velike kmetije, a pravi, da večino časa posveti gozdu, kjer ga vedno čaka prepotrebni mir.

zbornica dosti pripomoreta k reševanju množice težav, ki pestijo lastnike gozdnih površin. In če lahko sam k temu kaj pripomorem, potem niti nisem dosti premišljeval. Danes lahko rečem, da mi ni žal, čeprav je dela in nalog veliko.

Katero med najbolj žgočimi težavami bi izpostavili?

Zagotovo je eno od področij, kjer je treba še veliko narediti, prav

zakonodaja, ki ureja gozdarstvo in lov. Vplivanje na sprejemanje ustrezne zakonodaje na tem področju je ena pomembnejših nalog našega odbora, čeprav se mi zdi, da nas država včasih ne razume ali pa nas noče slišati.

Tako je že vrsto let ena od žgočih problematik prav gradnja gozdnih prometnic. Znano je, da urejene in vzdrževane gozdne prometnice prinašajo korist lastnikom gozdov, in to vsem, ne

samo tistim, prek katerih poteka prometnica. A se žal teh koristi vsi lastniki ne zavedajo enako, kar je še posebej očitno, ko je treba zbrati soglasja za gradnjo teh prometnic.

Na drugi strani pa dodatne ovire postavlja tudi domača zakonodaja. Že vrsto let je v okviru Programa razvoja podeželja na voljo veliko evropskih sredstev za gradnjo gozdnih prometnic. A v teh letih niti enemu društvu lastnikov gozdov ni uspelo pridobiti teh sredstev, saj jim to onemogoča slovenska zakonodaja. Ta namreč določa, da društvo ne more zaprositi za gradbeno dovoljenje, ker lahko to stori le lastnik gozda, kar pa društva niso. Prav tako odbor v sodelovanju z Zvezo lastnikov gozdov predlaga spremembo zakona, ki določa gradnjo gozdnih prometnic, in sicer v tistem členu, ki določa delež lastnikov gozda, ki morajo dati soglasje za gradnjo prometnice. Naš predlog je, da bi bil ta delež dvotretjinski in ne več stoodstoten, kot je sedaj. Enaka rešitev imajo zapisano v predpisih, ki ureja komasacijo, in v sosednji Avstriji.

Ali je sploh mogoče doseči popolno soglasje ob takšni strukturi lastnikov gozdov pri nas?

To pa je še ena od težav, ki nastane. Gozd je posestno zelo razdrobljen, lastnikov je veliko in še zelo različni so, z različnimi interesi. Velikokrat sedanji lastnik

V domačem rastlinjaku pridelajo kar nekaj zelenjave, ki jo poleg domačega jabolčnega soka in kisa ponudijo gostom na turistični kmetiji in v gostišču.

gozda z njimi niti ni več povezan, zato je takšnega lastnika težje prepričati v nujnost posega v gozd oziroma v gradnjo gozdnih prometnic. Prav tu bi morala društva lastnikov gozdov v sodelovanju s Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije in Zavod za gozdove Slovenije odigrati pomembno vlogo pri izobraževanju lastnikov gozdov. Ta izobraževanja bi morala biti vsem dostopna, na njih pa bi se lastniki gozdov lahko poučili o nujnih vzdrževalnih delih v gozdu in varnosti pri delu v gozdu.

Je tu mišljeno, da bi svojo večjo vlogo odigrala tudi gozdarska svetovalna služba pri KGZS?

Vsekakor. Že pred šestimi leti je bilo s strani ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

obljubljeno, da bodo zbornici zagotovili sredstva za 40 gozdarških svetovalcev, ki bi bili gozdnim posestnikom prvi svetovalci. Zavod za gozdove Slovenije naj bi kot državna ustanova nadzoroval stanje v gozdovih in tudi kaznoval tiste lastnike gozdov, ki ne bi vestno opravljali svojih obveznosti. A žal teh sredstev in zborničnih svetovalcev v takšnem številu ni, zato gozdarji včasih na terenu opravljajo kar tri naloge: so strokovni sodelavci, inšpektorji in kupovalci lesa hkrati.

Moti me tudi nenehno rivalstvo med KGZS, Zavodom za gozdove Slovenije in Zvezo lastnikov gozdov, saj bi morale te ustanove imeti pred seboj le eno skupno nalogo: dobrobit lastnikov gozdov. Z usklajenim delovanjem in skupno močjo lahko dosežemo pozitivne spremem-

be, kot je bila, recimo, ta, da imajo sedaj možnost zaprositi za koncesijo za državne gozdove tudi hribovske kmetije.

Boste tako uspešni tudi pri lovskih koncesijah?

Sedanja zakonska ureditev, ki omogoča podelitev kar dvajsetletnih lovskih koncesij, je nesmiselna in na to zbornica tudi opozarja. Dvajset let je občutno predolgo obdobje, še posebej v družbi, ki naj bi se hitro spreminjala – na boljše, seveda. Odbor je predlagal, da bi bilo deset let tisto razumno obdobje, ki bi omogočalo prilaganje zakonskih rešitev spremenjenim družbenim razmeram.

Gozd je neke vrste samopostrežna jedilnica – od smrekovih vršičkov, gob, borovnic, do kostanja in mahu za jaslice. Ljudje pridejo in si vzamejo. Mnogi se v gozdovih obnašajo po načelu »to je moje, ko kaj rabim, pa skrb za gozd ni moja«. Kakšno je vaše mnenje o tem?

Zavzemam se, da bi se naša zakonodaja prilagodila oziro-

ma prevzela rešitve iz Avstrije in Nemčije, kjer so obveznosti in pravice lastnikov gozdov natančno opredeljene. Želel bi tudi, da bi bilo obiskovalcem gozdov samoumevno, da se morajo do gozda obnašati odgovorno in v skladu z zakoni. Če veljajo pravila za obnašanja na cesti, naj primerna pravila veljajo tudi v gozdu. S tem bi ljudje bolj spoštovali lastnino, hkrati pa bi prispevali k ohranitvi gozda oziroma njegovi vlogi, ki jo ima v naravi.

Slovenija ima to prednost in srečo, da je med najbolj gozdnatimi državami v Evropi in svetu, kar prinaša veliko prednosti pri ohranjanju vodnih virov in obnovljivih virov energije. Zagotavljanje tega v zadostni količini bo lahko že v bližnji prihodnosti zelo pomembna naloga. **Že moj oče me je učil: »Gozd je tvoja banka, ki zanesljivo prinaša obresti!« Zadnja neurja, ki so najbrž posledice klimatskih sprememb, so sicer te obresti močno načele, a v bistvu ta nauk še vedno drži.**

»ROBERT PEKLAJ

Kmetija Štefanič obsega 30 hektarjev, od tega je polovica pokrita z gozdom, ostalo pa so njive in travniki, ki jih večinoma obdelujejo sosednji kmetje. Družina Štefanič se je namreč odločila, da bo svoj kruh zaslužila s turizmom. Registrirano imajo turistično kmetijo z nastanitvijo z desetimi posteljami, ki je ocenjena s štirimi jabolki. So pa tudi lastniki gostilne, kjer gostom ponudijo pristno tradicionalno hrano. Gostilna se nahaja v hiši, kjer je svojo mladost preživel Oton Župančič.

NAKUP DOMAČIH IZDELKOV OHRANJA SLOVENSKO PROIZVODNJO! KUPUJMO DOMAČE!

Kdo je dober lastnik gozda?

Da bi lastnik dobro, to je strokovno pravilno in ekonomsko učinkovito gospodaril s svojim gozdom, mora imeti oziroma znati pridobiti prave informacije, v primeru, da tudi sam opravlja dela v gozdu, pa mora imeti tudi temeljno znanje o gozdu, v katerem dela, biti večš pravilnega in varnega izvajanja gozdnih del ter imeti ustrezno opremo in mehanizacijo.

ZAKONODAJA

Čeprav lastniki in solastniki gozdov predstavljajo skoraj petino prebivalcev Slovenije, lahko na vsebino pravnih in finančnih predpisov vplivajo le, če so dobro organizirani. Zato je tako pomembna reprezentativna oz. krovna organiziranost v Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije. Vedno bolj pa postaja pomembna tudi Zveza lastnikov gozdov Slovenije, v katero se vključujejo lokalna društva lastnikov gozdov.

Gozdarstvo kot dejavnost je v pravnem pogledu vpeto v zelo veliko različnih predpisov. Zakonodaja se pogosto spreminja, zato je najbolj praktično, da podrobnejše informacije o veljavnih predpisih poiščemo na svetovnem spletu, za osnovne informacije pa je dovolj spremljanje strokovnih prispevkov v medijih.

IZVEDBENI NAČRTI

Pri teh načrtih, največkrat so gozdnogojitveni, gre za kon-

kretno, s pravnim varstvom določeno sodelovanje lastnika in krajevno pristojnega gozdarja (revirnega gozdarja). V načrtu so potrebni opisni podatki in karte o konkretnem gozdu. Opredeljena so ciljna stanja gozdnih sestojev in potrebni negovalni in varstveni ukrepi, načini in pogoji sečnje, spravila ter gradnje vlak za spravilo lesa. V posameznih primerih se lahko opredeli tudi paša v gozdu. Določene so tudi smernice za ekološke in socialne funkcije gozdov in območja, kjer izbira dreves za možni posek ni obvezna. Tak načrt je resnično koristen pripomoček za lastnike, ki imajo vsaj nekaj hektarov gozda v enem kosu. Načrt je brezplačen. Za tiste lastnike, ki želijo imeti zbir vseh informacij o svoji posesti, ne glede, kje vse se nahaja, lahko Zavod dodatno izdela tak načrt iz več gozdnogojitvenih načrtov, seveda proti plačilu neposrednih stroškov.

OSNOVNA SKRIB ZA GOZDNO POSEST

Lastnik skrbi za vidnost meja svoje posesti. Pri tem je treba spoštovati tradicionalna pravila za vzdrževanje mejnih oznak. Če označb mej ni mogoče najti, se lastnik posvetuje z mejaši, če tudi to ni uspešno, je za vzpostavitev meje pristojna geodetska služba oziroma sodišče.

K osnovni skrbi spada tudi občasno pregledovanje gozda. Ugotovitve v zvezi s spremembo zdravstvenega stanja, zla-

sti zaradi polomljenega drevja in napada bolezni in škodljivcev, je treba sporočiti revirnemu gozdarju.

V primeru kraje lesa v gozdu je primerno obvestiti policijo in tudi revirnega gozdarja, če je šlo za krajno drevja, ki ni bilo označeno za posek. Okoljska zakonodaja za odpadke v gozdu bremeni lastnika, če povzročitelj ni znan, zato je primerno, da o na novo odloženih odpadkih tudi lastnik gozda obvesti gozdarsko inšpekcijo in občino.

Za čezmerno uporabo gozdnih cest, ki ni povezana s samim gospodarjenjem z gozdom, temveč gre za pridobitno dejavnost, je treba pridobiti dovoljenje občine, ki določi tudi višino odškodnine.

Lastniki gozdov lahko vplivajo na strokovne podlage za gospodarjenje!

Lastnik gozda ima možnost vplivanja na pripravo in vsebino gozdnogospodarskih in lovsko upravljaljskih načrtov, ki jih izdeluje Zavod za gozdove Slovenije (Zavod). Pomemben vpliv imajo tudi predstavniki lastnikov gozdov v svetu Zavoda in svetih območnih enot. Na ravni nacionalne politike imamo nov načrt države, Nacionalni gozdni program, kjer je prav gotovo viden napredek glede upoštevanja interesov lastnikov gozdov, zato je sedaj res priložnost, da se sproti preverja, kako se ta nacionalni program uresničuje v praksi.

Gozdne ceste lahko poleg lastnikov uporabljajo na lastno odgovornost tudi drugi. Označene so s prometnim znakom. Lastniki gozdov cest ne smejo zapreti za promet. To pristojnost za trajno zaporo imajo skupaj: Zavod, lastniki in lokalna skupnost. Zgolj v času sečnje in spravila lesa lahko zaradi varnosti pri delu izvajalec gozdnih del gozdno cesto začasno zapre s prometno signalizacijo. V primeru, da sta sečnja in spravilo vezana na javno cesto, se moramo zavedati velike restriktivnosti, saj brez dovoljenja upravljavca take ceste ni možno delati ničesar.

Po gozdnih vlakih velja prepoved vožnje in parkiranja motornih vozil. Enako kot velja za celotno naravno okolje – razen, kjer je vidno označeno da sta mogoči ježa in vožnja s kolesom.

Omenimo še prepoved kurjenja v gozdovih, razen kurjenja pod stalnim nadzorom na urejenih kuriščih in v primeru zatiranja podlubnikov, kadar ni razglašena požarna ogroženost.

Glede lova in čebelarjenja so stvari v predpisih urejene na novo. Pri prvem je kljub temu še vedno zelo zaznaven problem primerne upoštevanosti lastnika gozda.

V gozdu je prepovedana paša, ograditev gozda, pogozdovanje negozdnih zemljišč in uporaba kemičnih sredstev, razen v primerih, ki jih določa zakonodaja in so dorečeni v gozdnogojitvenem načrtu.

Včasih se pojavi tudi vprašanje, kako spraviti les iz gozda, kjer se z lastniki sosednjih zemljišč, preko katerih bi potekalo spravilo, ne uspe dogovoriti. Lastnik gozda v tem primeru da pisno vlogo na Zavod, ki z odločbo določi, kje in kako naj se spravi les, hkrati pa določi tudi višino odškodnine.

Prost dostop in gibanje, torej hoja po gozdovih, ki jo lastnik mora dopustiti drugim, je vezana tudi na rekreativno nabiralništvo, kjer predpisi dovoljujejo največ dva kilograma na osebo na dan. Ker je nadzor zaenkrat skromen, je to bolj stvar odnosa posameznika do narave in lastnine.

SOLASTNIŠTVO GOZDOV

Za več kot četrtino lastnikov gozdov v Sloveniji je gospodarjenje načeloma težje, saj imajo gozdno posest v solastniškem razmerju. Zahtevnejše je tudi delo gozdarske službe, ki mora dosledno upoštevati, da imajo solastniki pravico, da skupno upravljajo z gozdom.

Za dela, ki presegajo okvire rednega upravljanja (npr.: prodaja ali zakup gozda, določitev upravitelja), je potrebno soglasje vseh solastnikov, za zadeve, ki so redno upravljanje, kamor spada tudi redna sečnja in druga dela, ki so opredeljena v načrtih za gospodarjenje, pa morajo soglašati solastniki, ki imajo skupaj več kot polovico idealnih deležev. Če imajo solastniki glede rednega upravljanja enotno stališče, je primerno, da imenujejo skupnega predstavnika, lahko pa tudi tretjo osebo kot skupnega pooblaščenca.

Če lastnik gozda ni znan, iz objektivnih razlogov ni dosegljiv ali pa se solastniki ne morejo dogovoriti, kdo jih predstavlja, izvedba del v gozdu pa je nujna (na primer sanacija žarišča podlubnikov), Zavod v postopku izdaje odločbe postavi skrbnika za posebni primer. Skrbnika za posebni primer se v postopku dedovanja lahko postavi le, če dediči niso znani.

DOVOLJENJA ZA IZVAJANJE SEČNJE IN DRUGIH DEL V GOZDOVIH

Dovoljenja, ki jih lastnik potrebuje za sečnjo, gojitvena in varstvena dela, obnovo gozda ali izvedbo sanacij po ujmah in požarih, izda lastniku gozda Zavod v upravnem postopku in po uradni dolžnosti. Izdaja teh odločb temelji na gozdnogojitvenem načrtu in je za lastnika brezplačna. V odločbi so zapisani vsi glavni pogoji, omejitve in usmeritve za njeno izvršitev. Lastnik mora sodelovati pri skupni izbiri in označitvi dreves za posek. Pri postopkih je treba skrbeti za racionalnost, kar za (manjšega) lastnika pomeni predvsem to, da pridobi dovoljenje za sečnjo in druga dela, ki jih bo lahko opravil v več letih. Upravni postopki imajo tudi posebnost, da pritožba zoper odločbo ne zadrži njene izvršitve.

V primeru nujnih varstvenih sečenj, največkrat v primeru žarišč podlubnikov, gozdar sam označi drevje za posek in z odločbo določi tudi rok izvedbe. Po drugi strani pa se sanitarnih sečenj in preventivnih

varstvenih del lastnik lahko loti tudi brez odločbe, vendar mora prej obvestiti gozdarja.

IZVAJANJE DEL V GOZDOVIH

Dela v svojem gozdu lahko opravlja lastnik, pri tem mu lahko pomagajo zakoniti dediči in njihovi zakonci ter v obliki medsosedske pomoči tudi drugi iz bližnje okolice, če je delo opravljeno brez plačila. Dela lahko opravljajo tudi združenja za medsosedsko pomoč, to so strojni krožki, ki so pravne osebe po predpisih o društvih, in opravljeno storitev zaračunajo. Lastnik lahko dela odda v izvajanje registriranim izvajalcem, to je gospodarskim družbam, samostojnim podjetnikom ali kmetom, ki imajo registrirano ustrezno dopolnilno dejavnost na kmetiji. Kdor ve, da bo iskal izvajalca del za sečnjo in spravilo, naj pri izdaji odločbe to pove gozdarju. Dobil bo kopijo odkazilnega manuala, kjer je razvidna struktura označenega drevja za posek po drevesnih vrstah in debelinskih stopnjah. Poleg znanja je bistvena oprema, tako osebna kot delovna

Kdor dela v gozdu, se mora zavedati nujnosti znanja, primerne opremljenosti in tudi odgovornosti z vidika predpisov o varnosti in zdravju pri delu. Osnovno znanje o pravilnem in varnem delu pri sečnji, krojenju in spravilu lesa ter izvajanju negovalnih in varstvenih del dobijo lastniki na Zavodu, ki skupaj s Srednjo gozdarsko in lesarsko šolo Postojna izvaja prilagojene tečaje.

sredstva. Izkušnje kažejo, da je prava odločitev nabava bolj kakovostne opreme najbolj uveljavljenih proizvajalcev. Važno je tudi, da človek nevarnih del nikoli ne opravlja sam, da ima možnost poklicati po telefonu in da dosledno preventivno ukrepa v zvezi z varovanjem zdravja.

GRADNJA GOZDNIH PROMETNIC IN POSEGI V PROSTOR ZA POTREBE DRUGIH DEJAVNOSTI

Gradnja oziroma rekonstrukcija gozdne ceste gre lahko po postopku, ki ga zakonodaja določa za enostavne gradbene objekte, vendar dolžina gozdne ceste ne sme presegati 2 km in se ne priključuje na javno cesto. Gradbeno dovoljenje ni potrebno, vendar morajo lastniki gozdov oziroma tisti, ki ima pravico graditi, vložiti na Zavod pobudo za določitev elaborata ničelnice, nakar mora nekdo od pooblaščenih projektantov izdelati načrt ceste in pridobiti potrebna soglasja. Za daljše ceste in tiste, ki se priključujejo na javno cesto, je poleg elaborata ničelnice potrebna zahtevnejša projektna dokumentacija, pred gradnjo in posekom drevoja na trasi pa je potrebno pridobiti tudi gradbeno dovoljenja na upravni enoti. Z izjemo del, ki jih opravi Zavod, mora investitor gozdne ceste navedena dela plačati.

Kadar so gozdovi poškodovani zaradi naravnih nesreč, takojšnja gradnja gozdne ceste pa je nujna za pravočasno sanacijo, Zavod izdelava načrt za nujno gradnjo v okviru sanacijskega načrta gozda.

Pri gradnji gozdne vlake do dolžine enega kilometra (postopek za enostavni objekt) lastnik gozda poda na Zavod vlogo, ta

nato izvede označitev trase, označi drevesa, ki se jih sme posekati, in določi druge pogoje za gradnjo. Postopek je za lastnika brezplačen. Če gre za daljše vlake, je potrebno slediti postopku za gradnjo nezahtevnih objektov, ki zahteva pridobitev gradbenega dovoljenja.

Gradnje in drugi posegi v gozdove za potrebe negozdarskih dejavnosti, tudi za spremembo gozda v kmetijsko zemljišče ali gradnjo pomožnega objekta, so možni samo v okviru konkretnih določil o namenski rabi prostora v prostorskem planu občine. Izjema je krčitev gozda za kmetijsko rabo, ki jo je možno izvesti na površini do največ 0,5 ha. Krčitev ni možna, če gre za varovalni gozd ali gozd s posebnim namenom. Pri izjemno poudarjenih vlogah gozdov Zavod lahko postavi tudi pogoje za omilitve negativnih posledic. Za vse te krčitve in gradbene posege je potrebno pridobiti soglasje Zavoda.

V primeru nespoštovanja postopkov se šteje gradnja, ne glede na dolžino prometnice ali velikost objekta oz. krčitve gozda za kmetijsko rabo, za nedovoljen poseg v prostor. V primeru nesprejemljivosti posega je treba poleg prekrška ali celo kazenske odgovornosti vzeti v zakup tudi vzpostavitve v prvotno stanje.

FINANČNE VZPODBUDE IN POVEZOVANJE LASTNIKOV GOZDOV

Zaradi ekološkega in socialnega pomena gozdov (posledično od tu izvirajo tudi omejitve pri gospodarjenju) lastniku gozda pripadajo finančne vzpodbude na podlagi Pravilnika o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove. Praviloma so potrebni materiali (npr.: sadike,

seme, zaščitna sredstva) za lastnika gozda brezplačni, izvedba del pa je sofinancirana, deleži se v glavnem gibljejo okrog 40 %. Sredstva se izplačajo po opravlje-

vanem podeljevanju koncesij v državnih gozdovih za gorske iz hribovske kmete), dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom (nakup mehanizaci-

Tudi evropska sredstva za dvig gospodarske vrednosti gozda

Pomemben del sredstev za gozdarstvo je sedaj tudi v okviru skupne kmetijske politike EU. Pogoje in pravila ter višina sredstev opredeljuje vladna uredba o ukrepih Programa razvoja podeželja RS 2007-2013 (PRP). Za to sedemletno proračunsko obdobje je bilo namenjenih 25 milijonov evrov za edini povsem gozdarski ukrep, ki ima naslov Povečanje gospodarske vrednosti gozdov. Sredstva so na voljo za dva sklopa: gradnjo in rekonstrukcijo gozdnih cest in gozdnih vlak ter za nakup nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo. Razpis, ki ga vodi Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja, je za ta sredstva trenutno zaprt, nov bo v letu 2010. Vedeti moramo, da je zanimanje za razpis veliko (sofinanciranje znaša do 50 oz. 60 % upravičenih stroškov), zato je primerno imeti strokovno pomoč pri prijavi na razpis.

nem prevzemu del. Prejemniki sredstev za vlaganja v gozdove so razvidni v letnih seznamih na spletni strani Zavoda.

Obseg razpoložljivih sredstev v proračunu ne zadošča za sofinanciranje vseh načrtovanih del, zlasti primanjkuje sredstev za nego mlajših sestojev. Višina teh sredstev med leti tudi niha, zato mora Zavod usmerjati porabo sredstev glede na prioritete. Te se nanašajo predvsem na preprečitev ogroženosti ravnokar posajenih površin in varstvo gozdnih sestojev pred škodljivci in boleznimi. Iz navedenega izhaja, da naj se lastnik gozda najkasneje jeseni pogovori z revirnim gozdarjem o možnostih v naslednjem letu.

V okviru PRP 2007-2013 lahko lastniki gozdov kandidirajo tudi na razpisih, ki so neposredno povezani z gozdarstvom. Ti so: usposabljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu (kar je pogoj za pridobitev nekaterih ukrepov iz PRP, kot tudi pri pričako-

je za prvo predelavo lesa – npr.: žage, cepilniki, sekalniki), diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti (npr.: pridobivanje in prodaja energije iz biomase) ter podpora ustanavljanju in razvoju mikro podjetij.

In še o ukrepu, ki bi moral biti, pa ga dejansko skoraj ni. Gre za spodbujanje sodelovanja in povezovanja lastnikov gozdov. V podobnih razmerah je to v drugih državah bistveno bolj uveljavljeno. Razne povezave proizvajalcev gozdnih proizvodov na lokalni ravni v obliki društev, zadrug, strojnih krožkov, agrarnih in solastniških skupnostih bodo bolj zaživele, ko bodo vsaj administrativni stroški delovanja teh različnih združenj dovolj sofinancirani.

OBDAVČITEV IN OLAJŠAVE

Lastnik plačuje davek od katastrskega dohodka svojih gozdov in pristojbino za vzdrževanje gozdnih cest. Katastrski dohodek varovalnih gozdov, gozdov s poseb-

nim namenom in površin, ki jih zavzemajo geodetsko neodmerjene gozdne ceste, ni obdavčen. Pristojbine za vzdrževanje gozdnih cest se ne plačuje za varovalne gozdove, gozdove s posebnim namenom in gozdove brez gozdnih cest. Tako območje brez cest mora biti večje od 100 ha. Podatke davčnemu organu sporoča Zavod. Za uveljavitev drugih oprostitev, na primer za površine pod visokonapetosnimi daljnovodi v gozdu, mora zahtevo vložiti zavezanec. Za pogozdene površine s sadnjo ali setvijo se lahko uveljavlja oprostitev za obdobje 30 let. Lastnik lahko uveljavlja tudi olajšave v višini 30 % vloženega zneska za nakup gozdarske mehanizacije in druge opreme za opravljanje gozdarske dejavnosti, če to dokaže z računi.

Že od leta 2005 je v Sloveniji tudi obdavčitev sredstev, ki se dodelijo lastnikom gozdov za sofinanciranje gojitvenih in varstvenih del. V zadnjih nekaj letih se je zakonodaja precej spremenjala. Sedaj je tako, da davčna uprava na osnovi vseh izplačanih sredstev izračuna pavšal na hektar gozda. Ta pavšal morajo plačati vsi lastniki gozdov, ki so določenem letu prejeli proračunska sredstva. V letu 2008 je pavšal znašal nekaj več kot evro na hektar gozda.

Omeniti velja še to, da imajo kupci za gorivo, ki se porabi za pogon gozdarske mehanizacije, po zadnji spremembi predpisov pravico do vračila trošarine v višini 70 % trošarine. Določeno je, da normativna letna poraba goriva znaša 15 litrov na hektar gozda. Pri tem se upošteva površina gozdov, ki jo izkazuje zemljiški kataster. Ne glede na vrsto dejansko porabljenega goriva se za vračilo upošteva znesek trošarine, predpisane za plinsko olje. Vračilo trošarine se doseže na osnovi vloge in računov za gorivo.

KRŠITVE PREDPISOV

Iz inšpekcijskih poročil je razvidno, da je največ kršitev ugotovljenih pri izvajanju odločb o določitvi sanitarne sečnje, ker lastniki ne izvedejo del v rokih, ki so določeni na odločbah, ali na sečišču ne vzpostavijo z odločbo predpisanega gozdnega reda. Prekršek je tudi sečnja brez vnaprej pridobljene odločbe in pa krčitev gozdov za spremembo njihove namembnosti, ne da bi bila vnaprej izdana ustrezna soglasja in dovoljenja. Kaznuje se uničevanje gozdnih prometnic - cest in vlak, postavljanje objektov v gozd, če investitor nima pridobljenega ustreznega dovoljenja itd.

Sankcije za prekrške izrekajo gozdarski (in tudi drugi) inšpektorji, pritožbe na njihove odločitve pa rešujejo okrajna sodišča. Za prekrške neznačnega pomena sme inšpektor izreči le opozorilo. Vse druge sankcije so strožje in imajo finančne posledice. Inšpektorji stranki, ki stori prekršek, sankcijo določijo s plačilnim nalogom oz. z odločbo o prekršku. Pri izdaji odločbe je potrebno plačati tudi stroške postopka. Za večino prekrškov je za fizične osebe zagrožena globa za kršitev predpisov s področja gozdarstva od 200 do 800 evrov, za pravne osebe pa od 800 do več deset tisoč evrov.

Glede kaznivih dejanj Kazenski zakonik določa, da kdor v nasprotju s predpisi ali odredbami pristojnih organov vedoma v večjem obsegu krči ali seka gozd na golo ali ga kako drugače uničuje, je kaznovan z zaporno kaznijo do enega leta, če gre za varovalne gozdove ali gozdove s posebnim namenom, pa celo do treh let.

DIVJAD IN LOVSTVO

Važno je, da so predstavniki lastnikov gozdov dejavni v območnih svetih Zavoda pri nastajanju lovsko upravljaljskih načrtov. Možnost vplivanja na samo izvajanje teh načrtov daje tudi članstvo v lovski družini, kjer morajo sprejeti kandidata, ki ima na področju lovišča prijavljeno osnovno kmetijsko ali gozdarsko dejavnost ali je lastnik vsaj 15 ha gozdov ali kmetijskih površin.

Če pride do prekomerne škode v gozdu, je primerno, da se lastnik obrne na revirnega gozdarja, ki mu bo svetoval in pomagal pri stiku z upravljavcem lovišča. Pisno prijavo škode je namreč treba dati upravljavcu lovišča v treh dneh po ugotovitvi škode. Če se z upravljavcem lovišča v 8 dneh ne doseže sporazuma o višini odškodnine, sme lastnik prijaviti škodo na komisijo, ki deluje na ravni lovsko upravljaljskega območja. Ta mora opraviti ogled v 15 dneh od prijave. **Če upravljavec lovišča in lastnik gozda ne sprejmeta višine odškodnine, ki jo oceni komisija, ima lastnik možnost tožbe v roku treh let od nastanka škode.**

Če pride do škode na kmetijskem zemljišču ali v gozdu zaradi zavarovanih vrst živali, se mora oškodovanec obrniti na Zavod, njegovi pooblaščenca za oceno škode pa izdelajo zapisnik o škodi in ga posredujejo Ministrstvu za okolje in prostor.

NAKUP IN PRODAJA GOZDA

Kdor želi prodati gozd, mora na upravni enoti dati ponudbo na obrazcu, kjer navede osnovne podatke in ceno. Upravna enota mora to ponudbo objaviti na oglasni deski in na internetni strani e-uprave. Kdor pa želi

gozd kupiti, mora s priporočeno pošiljko na upravno enoto posredovati izjavo o sprejemu ponudbe. Upravna enota po pretečenem 30-dnevem roku objave seznanja vse ponudnike in prodajalca, kdo je dal ponudbo. Sledi sklenitev kupoprodajne pogodbe pri notarju s ponudnikom, ki je glede prednostnega vrstnega reda prvi, oziroma če prednostnih upravičencev ni, s tistim, ki je dal najboljšo ponudbo. Pri prodaji gozda ima prednostno pravico lastnik sosednjega gozda. Če ta prednostne pravice ne uveljavlja, jo ima drugi najbližji. Predkupno pravico v primeru varovalnih gozdov ali gozdov s posebnim namenom ima tisti, ki je te gozdove razglasil, torej država ali občina. Po sklenitvi kupoprodajne pogodbe mora kupec pri upravni enoti dati vlogo za odobritev pravnega posla. Poleg splošnega določila, da ima predkupno pravico lastnik sosednjega gozda, ima to pravico država v primeru prodaje gozdov, ki so s strani države razglašeni za varovalne ali gozdove s posebnim namenom. Če je posebni namen določen od občine, ima predkupno pravico ona. Če se prodaja gozd v kompleksu, večjem od 30 ha, ima predkupno pravico prav tako država.

Pomembno pri prometu z gozdom je tudi zakonsko določilo, da se gozdnih parcel, manjših od 5 ha, ne sme deliti, razen če gre za gradnjo javne infrastrukture.

Problem je, da sedaj veliko prometa z zemljišči poteka z darilnimi pogodbami.

JAVNO DOSTOPNI PODATKI

Poleg podatkov, ki jih o svojem gozdu lahko dobi lastnik v strokovnih podlagah na Zavodu, zlasti v načrtih za gospodarjenje kot tudi 2pri ude-

ležbi na izobraževalnih dejavnostih, predhodnem svetovanju pri izdajanju odločb za gozdna dela in na spletni strani <http://www.Zavod.gov.si/>, je na voljo veliko drugih ažur-

nih in kakovostnih informacij na spletnih straneh, npr: na spletni strani MKGP <http://www.mkgp.gov.si/> in KGZS <http://www.kgzs.si/>. Na strani ministrstva za javno upra-

vo <http://e-uprava.gov.si/e-uprava/> so že omenjene ponudbe upravnih enot za prodajo kmetijskih zemljišč in gozdov ene bolj obiskanih. Dostopni so tudi podatki in informacije o nepremičninah, ki jih imajo ministrstvo za okolje in prostor, geodetska služba, zemljiška knjiga in nepremičninske agencije. Uporabni so tudi različni brezplačni pregledovalniki. Najprimernejši za lastnika gozda je vsekakor <http://rkg.gov.si/GERK/>, kjer je poleg aktualnih informacij možnost vpogleda vseh gozdnih parcel v programu gerk.

Sicer pa večini uporabniki interneta vedo, da je treba v iskalnik zapisati prave ključne besede in z malo iznajdljivosti in po-

trpežljivosti pridemo do zelene informacije.

Kljub vsem možnostim pridobivanja informacij v različnih medijih in ustanovah v vseh možnih oblikah, je pomembno, da za dobrim lastnikom stoji dober gozdar, ki dobro pozna konkreten gozd, obvlada gozdarsko stroko v širokem smislu ter svetuje in pomaga lastnikom gozdov pri gospodarjenju z gozdovi.

» ANDREJ KERMAVNAR
Zavod za gozdove Slovenije

Svetovanje članom za gozdarstvo in lovstvo:

KGZS, Celovška 135, Ljubljana
Mihael Koprivnikar
e-pošta: miha.koprivnikar@kgzs.si
telefon: 01 51 36 702

KGZ Nova Gorica, Izpostava KSS Sežana, Sejmiška 1a
Egon Rebec
e-pošta: egon.rebec@siol.net
telefon: 05 73 12 854

KGZ Ljubljana, Izpostava KSS Ribnica, Škrabčev trg 19
Andrej Andoljšek
e-pošta: andrej.andoljsek@lj.kgzs.si
telefon: 01 83 69 424

Deset let od ustanovitve PEFC

Prejšnji petek je potekala v Parizu 13. generalna skupščina PEFC. Slovesnost ob deseti obletnici PEFC je bila v dvorani paviljona Dauphine, kjer je bila organizacija pred desetimi leti tudi ustanovljena.

Takratni panevropski sistem za certifikacijo gozdov je prerasel v največjo svetovno organizacijo za certificiranje gozdov z več kot 220 milijonov hektarov certificiranih gozdov. Trenutno je certificiranih 225 milijonov hektarov (od lani rast 7,5 %). Poleg že uveljavljenih evropskih držav, Severne Amerike ter Avstralije se certificiranje seli tudi na nove države. Potrjene sheme imata v letošnjem letu tudi Gabon in Rusija.

Od leve proti desni: Novo izvoljeni predsednik Bill Street (ZDA), bivši predsednik Mike Clark, Henri de Venevelles - PEFC Francija, prvi predsednik Henri Plauche Gillon ter generalni sekretar Ben Gunneberg.

Trenutno uporablja certifikat sledljivosti lesa 7721 podjetij, ki predelujejo les iz trajnostno gospodarjenih gozdov. 60 teh % certifikatov je v Veliki Britaniji ter Franciji. Potrebno je razširiti število certifikatov tudi na druge države. Slovenija je pri tem še skoraj popolnoma na začetku. Kljub končanim postopkom s strani KGZS in mednarodno potrjeni shemi v letu 2007, se do danes certifikata še ni moglo pridobiti. Vzrok za to so dolgotrajni postopki na MKGP ter Slovenski akreditaciji. Glede na zadnji sestanek lahko pričakujemo, da bodo slovenski kmetje lahko pridobili certifikate v polnih mesecih prihodnje leto.

» MIHA KOPRIVNIKAR

V Mariboru o sedanjem položaju in prihodnosti kmetijstva

Tokrat se je tradicionalni posvet Kmetijske svetovalne službe preselil v Maribor. V kongresnem centru hotela Habakuk pod Pohorjem so prisotni prisluhnili analizi stanja v kmetijstvu ter napovedim in razmišljanjem o prihodnosti te panoge.

V Mariboru je 23. novembra potekal že 24. posvet Kmetijske svetovalne službe pri KGZS, tokrat z naslovom **Spremembe skupne kmetijske politike EU in razvoj kmetijstva v Sloveniji**.

Posvet, ki se ga je udeležilo preko 400 kmetijskih svetovalcev, drugih strokovnjakov na področju kmetijstva ter kmetov, je uradno odprl direktor Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) **Igor Hrovatič**. Udeležence posveta so v uvodu nagovorili **Miran Mikl**, podžupan občine Maribor, **Stane Klemencič**, direktor Kmetijsko gozdarskega zavoda Maribor, predsednik Državnega sveta **mag. Blaž Kavčič**, predsednik odbora za kmetijstvo pri Državnem zboru RS **Franc Bogovič**, minister za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano (MKGP) **Milan Pogačnik** ter **Ciril Smrkolj**, predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije.

OCENE STANJA V SLOVENSKEM KMETIJSTVU IN NUJNOST SPREMEMB

Uvodni referat je podal **dr. Miroslav Rednak** s Kmetijskega inštituta Slovenije, ki je predstavil stanje v kmetijstvu v letu 2008 ter prve ocene za letošnje leto. Opozoril je, da na področju fizičnega obsega proizvodnje glede na zadnja leta statistika ne kaže na bistvene spremembe, a je na ve-

čini rastlinskih in živalorejskih področij opaziti rahel negativen trend, kar pa je najverjetneje tudi posledica svetovne gospodarske krize in padca cen kmetijskih pridelkov. Kot enega najbolj perečih problemov je izpostavil padeč faktorskega dohodka v preteklem letu za kar 15 %. Več kot dve tretjini faktorskega dohodka kmetijstva predstavljajo plačila za ukrepe kmetijske politike. **Dr. Emil Erjavec** z Biotehniške fakultete v Ljubljani je v prispevku o slovenskem kmetijstvu in politiki po novem prelomu spregovoril o izzivih, dilemah in nujnosti sprememb. Kriza v kmetijstvu je res globoka, kar ni zgolj izraz trenutnih gospodarskih razmer, temveč ima notranje sistemske vzroke. Dr. Erjavec je povedal, da je kriza priložnost za vstop v novo, tretjo fazo t. i. trajnostnega kmetijstva. Poudaril je, da je padeč cen v kmetijstvu posledica različnih vplivov, ter da smo verjetno že prišli do »dna«. Zato lahko pričakujemo vnovičen dvig cen na raven pred krizo, a bodo cenovna nihanja verjetno postala stalnica. **Dr. Stane Kavčič**, prav tako z Biotehniške fakultete je, v predstavitvi o ekonomskem položaju v posameznih panogah podal izhodišča za oceno razvojnih trendov s pričakovanimi posledicami ter spodbudil prisotne k razmišljanju o možnostih, ki jih bodo spremembe kmetijske politike prinesle.

Vsi nastopajoči na forumu so bili enotnega mnenja, da morajo kmetje oz. njihove stanovske organizacije enotno nastopati v javnosti za dvig ugleda te panoge in zaščito lastnih interesov.

Več kot 400 poslušalcev je z zanimanjem prisluhnilo tako strokovnim prispevkom kolegov in univerzitetnih predavateljev kakor tudi polemični razpravi na Forumu.

FORUM NA VISOKI RAVNI
Popoldanski del posveta se je začel s forumom **Zemljo imamo, obdelajmo in ohranimo jo**. Na forumu so sodelovali minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehra-

no prof. dr. Milan Pogačnik, **Franc Bogovič**, predsednik odbora za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v Državnem zboru, **Ciril Smrkolj**, predsednik KGZS, **Peter Vrisk** pred-

sednik Zadrúžne zveze Slovenije, ter **Jernej Redek**, predstavnik Sindikata kmetov Slovenije. Udeleženci foruma so razpravljali o pomenu kmetijstva za Slovenijo, pogledih na prihodnost kmetijstva ter možnostih izboljšanja stanja v kmetijstvu s poudarkom na izobraževanju v kmetijstvu ter učinkovitem prenosu znanja, s tem pa tudi o prihodnji vlogi kmetijskih svetovalcev. **Ciril Smrkolj**, predsednik KGZS, je poudaril, da je potrebno kmete s strokovnimi nasveti usmerjati v trajnostno pridelavo hrane, pri čemer je treba skrbeti tudi za ohranjanje kulturne in naravne krajine. Predsednik KGZS je ob tem opozoril, da je težko primerjati pogoje za kmetovanje v članicah EU s tistimi na drugih celinah. V EU veljajo za kmete prestroga pravila, cela vrsta določil in omejitev, kar vpliva na višje stroške pridelave, zaradi česar ni čudno, da evropski kmetje na svetovnem trgu niso konkurenčni. Minister za kmetijstvo **dr. Milan Pogačnik** je opozo-

ril, da prihodnosti slovenskega kmetijstva ne bo brez mladih. Potrebno jim je zagotoviti ustrezne pogoje, da bodo lahko razvili svoje zmožnosti. Tega pa ne zmorejo brez organiziranosti, brez združenstva in strokovnih služb KGZS oz. kmetijskih svetovalcev. **Dr. Pogačnik** je poudaril, da med največje težave slovenskega kmetijstva zanesljivo sodi lastniška in strukturna razdrobljenost, zaradi česar je nujno potrebno urediti področje kmetijskih zemljišč. Udeleženci so poudarili tudi pomen prenosa znanja in izobraževanja kmetijskih svetovalcev, predvsem pa samih kmetov. »Delo kmetijsko svetovalne službe KGZS je izjemnega pomena, a se sooča s številnimi težavami. Leta 2002 je bila storjena velika napaka, ko je nova vlada dovolila, da mora kmetijska svetovalna služba del sredstev za svoje delovanje poiskati na trgu. Za kmetijske svetovalce, ki opravljajo pomembno strokovno delo za kmeta, je to dodatno breme,« je na po-

Wolfgang Wintzer z Bavarskega ministrstva za kmetijstvo je predstavil organizacijo in koristi vodenja knjigovodstva za potrebe upravljanja kmetij in kmetijske politike.

Ključna sporočila prispevka so bila:

- Knjigovodstvo predstavlja osnovo kmetijskim svetovalcem za svetovanje na področju poslovne ekonomike, nadzor uspešnosti in izdelavo poslovnih načrtov.
- Knjigovodstvo za potrebe kmetijstva doseže svoj namen, če je dovolj analitično in če uporabljamo računalniške programe, ki omogočijo hkrati obdelavo podatkov za potrebe davčnega knjigovodstva in potrebe vodenja FADN.
- Brez knjigovodskih podatkov ni možno realno oceniti gospodarskega položaja kmetijskih obratov.
- Svetovanje obratom v finančnih težavah je brez knjigovodskih podatkov težko.
- Knjigovodska statistika služi ministrstvu za osnovo sprejemanja agrarno-političnih odločitev in oceno njihovih posledic.
- Bavarsko kmetijsko ministrstvo subvencionira prostovoljno vodenje knjigovodstva.
- V času nestanovitnih trgov je nadzor uspešnosti poslovanja vedno bolj pomemben.

Uspešne primere investicij in prestrukturiranja kmetij ter analizo težav, ki spremljajo tovrstno delo kmetijskih svetovalcev, so predstavili kmetijski svetovalci iz Kmetijske gozdarskih zavodov Celje, Murska Sobota in Nova Gorica. Na sliki je prva nastopajoča v tem sklopu Vesna Mazej Ušen s KGZ Celje. Več o njihovih predstavitev bomo objavili v naslednji številki Zelene dežele.

svetu dejal Ciril Smrkolj in se kmetijskim svetovalcem zahvalil za dobro in nepogrešljivo delo, ki ga dnevno opravljajo.

KAJ BO NOVEGA NA PODROČJU UKREPOV KMETIJSKE POLITIKE V LETU 2010?

Branko Ravnik, direktor Direktorata za kmetijstvo na MKGP, je v predstavi spremembe pri ukrepih kmetijske politike za leto 2010. Na področju neposrednih plačil se bodo plačila za pridelavo hmelja ter premije in dodatne premije za ovce in kože z letom 2010 vključila v shemo enotnega plačila (kot zgodovinski dodatek k plačilni pravici). Uvajata se tudi dva nova ukrepa: dodatno plačilo za mleko za gorsko višinske in strme kmetije ter podpora za ohranitev živinoreje na kmetijskih gospodarstvih s travinjem.

S potrditvijo tretje spremembe Programa razvoja podeželja RS 2007-2013 (PRP) bosta na 2. osi uvedeni dve bistveni novosti: sprememba načina določitve višine plačil pri OMD in uvedba dveh novih kmetijsko-okoljskih podukrepov (strmi vinogradi in ohranjanje ekstenzivnih kraških

pašnikov). Na področju 1. in 3. osi PRP bo spremenjen ukrep 111 – Usposabljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu. Vključujejo se novi izzivi v okviru ukrepa 121 – Posodabljanje kmetijskih gospodarstev in 123 – Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom ter nov ukrep 321 – Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo (širokopasovni internet). Poleg tega se v okviru ukrepov 1. in 3. osi PRP načrtuje tudi dvig najvišjih stopenj podpore in najvišjih zneskov pomoči.

Za leto 2010 se pripravljajo tudi bistvene novosti na področju zavarovanj kmetijske proizvodnje in ribištva, kjer bo določeno limitiranje količine pridelka na hektar in cena na enoto pridelka ter zavarovalno kritje z odbitno franšizo v višini najmanj 15 % zavarovalne vsote.

Vse uvedene novosti, ki bodo prinesle spremembe pri zahtevah, višinah izplačil in ponujale nove možnosti za pridobitev sredstev, bodo obsežneje predstavljene po sprejemu sprememb pravnih podlag za leto 2010.

» IVANA BRATOŽ
» MARINKA KOROŠEC
» BARBARA TRUNKELJ

Prenos plačilnih pravic

Med 15. septembrom 2009 in 15. januarjem 2010 poteka rok za vložitev zahtevkov za prenos plačilnih pravic, ki bodo upoštevane pri zahtevkih za leto 2010. Kmetijska gospodarstva, ki imajo plačilne pravice, lahko le-te v celoti ali delno prenesejo na drugo kmetijsko gospodarstvo, ki je vpisano v Register kmetijskih gospodarstev. Nosilci kmetijskih gospodarstev lahko na drugo kmetijsko gospodarstvo prenesejo najmanj 0,1 plačilne pravice, razen v primeru, kadar je plačilna pravica manjša (posebne plačilne pravice brez upravičenih površin).

Plačilne pravice se lahko prenašajo trajno kot prodaja plačilnih pravic z zemljiščem ali brez in začasno kot zakup plačilnih pravic z zemljiščem. **Trajni prenos - prodaja plačilnih pravic brez zemljišča** pomeni prodajo (prenos) plačilnih pravic drugemu kmetijskemu gospodarstvu.

Pri trajnem prenosu - prodaji plačilnih pravic z zemljiščem mora kmetijsko gospodarstvo skupaj s plačilnimi pravicami prenesti tudi najmanj sorazmerno število upravičenih hektarjev zemljišč.

V primeru začasnega prenosa - zakupa plačilnih pravic z zemljiščem je prenos plačilnih pravic možen le z zemljiščem, pri čemer mora zakupodajalec prenesti na zakupojemalca sorazmerno število upravičenih hektarjev zemljišč. Zemljišča in plačilne pravice se z zakupom prenesejo na zakupojemalca za enako obdobje. Po zaključku pogodbenega obdobja se plačilne pravice prenesejo nazaj na zakupodajalca.

Plačilne pravice brez upravičenih površin se lahko prenašajo na drugo kmetijsko gospodarstvo delno ali v celoti. V primeru delnega prenosa plačilnih pravic brez upravičenih površin prevzemniki teh pravic izgubijo možnost uveljavljanja pravic brez upravičenih površin.

Plačilne pravice se trajno prenesejo na drugo kmetijsko gospodarstvo tudi **v primeru dedovanja kot trajni prenos**, pri katerem pa je potrebno k vlogi za prenos predložiti tudi sklep o dedovanju ali druge dokumente, iz katerih je jasno razvidno, da so bile plačilne pravice podedovane.

Nosilci plačilnih pravic lahko svoje plačilne pravice iz karkršnihkoli razlogov **tudi odstopijo v korist nacionalne rezerve**.

Za prenos plačilnih pravic morajo upravičenci uporabiti obrazce, ki so dostopni na internetnih straneh Agencije za kmetijske trge in razvoj podeželja (v nadaljevanju ARSKTRP) (<http://www.arsktrp.gov.si>) ali na izpostavah kmetijske svetovalne službe. Zaradi enostavnejšega izpolnjevanja so obrazci razdeljeni na vrsto prenosa, zato morajo biti vlagatelji pozorni pri izbiri obrazca, katerega izpolnijo glede na vrsto prenosa plačilnih pravic. Za lažje izpolnjevanje obrazcev je ARSKTRP pripravila tudi navodila za izpolnjevanje. Pomembno je, da se pri izpolnjevanju obrazcev izpolnijo vse potrebne rubrike v posameznem obrazcu in se tako izognete najpogostejšim nepravilnostim, ki jih je ARSKTRP zaznala v preteklih letih pri prenosu plačilnih pravic.

Plačilne pravice se lahko prenašajo trajno kot prodaja plačilnih pravic z zemljiščem ali brez in začasno kot zakup plačilnih pravic z zemljiščem.

ARSKTRP opozarja, naj bodo vlagatelji posebej pozorni na to, da je na zahtevku »začasni prenos plačilnih pravic« potrebno obvezno vpisati datum zakupa, torej do kdaj bo trajal zakup plačilnih pravic. Na zahtevkih za prenos plačilnih pravic, na katerih je potrebno vpisati podatke o prenesenih površinah (začasni prenos plačilnih pravic-zakup, trajni prenos-prodaja z zemljiščem), morajo biti ob vložitvi zahtevka navedeni GERK PID-i, ki so že preneseni na prenosnika. Na zahtevku za prenos plačilnih pravic na podlagi dedovanja je nujno potrebno priložiti dokazilo (sklep o dedovanju ipd.), iz katerega je razvidna utemeljenost novega prevzemnika plačilnih pravic.

Obrazci za prenos plačilnih pravic se morajo po izpolnitvi poslati na ARSKTRP, Dunajska 160, 1000 Ljubljana. Za pomoč pri izpolnjevanju zahtevkov, podrobnejše informacije in pojasnila pa se upravičenci lahko obrnejo na izpostave kmetijske svetovalne službe pri Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije.

» MARINKA KOROŠEC

Kam z odpadki iz kmetijstva? (1.del)

Z odpadno embalažo, odpadnimi fitofarmaceutskimi sredstvi, ki vsebujejo nevarne snovi, in drugimi odpadki iz kmetijstva je potrebno ravnati skladno s predpisi, ki urejajo to področje.

Odpadki so na splošno velik problem današnje civilizacije. Tudi v kmetijstvu nastajajo dnevno velike količine odpadkov, ki so lahko tudi zelo strupeni in škodljivi. Kako je potrebno z njimi ravnati, je predpisano z zakonodajo, vendar bi bilo prav, da postane skrb za pravilno ravnanje z odpadki del vsakodnevnih opravil – zaradi vesti in ne le zaradi strahu pred kaznimi.

Imetnik odpadkov mora odpadke skladiščiti ločeno. Zagotoviti mora, da se ne mešajo med seboj različne skupine ali vrste nevarnih odpadkov ter nevarni odpadki z nenevarnimi odpadki, snovmi ali predmeti, dokler jih ne odda v nadaljnje ravnanje. Pred oddajo v nadaljnje ravnanje jih lahko skladišči največ dvanajst mesecev. Povzročitelj mora o nastajanju odpadkov voditi evidenco, ki jo je potrebno hraniti najmanj pet let.

Predpisi s področja ravnanja z odpadki, ki urejajo ravnanje z odpadki, ki nastajajo pri opravljanju kmetijske dejavnosti, so:

- Uredba o ravnanju z odpadki (Ur. l. RS, št., 34/08),
- Uredba o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo (Ur. l. RS, št., 84/06, 106/06, 110/07),
- Uredba o ravnanju z odpadnimi fitofarmaceutskimi sredstvi, ki vsebujejo nevarne snovi (Ur. l. RS, št., 119/06).

OBVEZNOSTI POVZROČITELJA ODPADKOV

Povzročitelj odpadkov je oseba, katere delovanje ali dejavnost povzroča nastajanje odpadkov (izvirni povzročitelj odpadkov) oziroma vsaka oseba, ki izvaja predobdelavo, mešanje ali druge postopke, s katerimi se spremenijo lastnosti ali sestava teh odpadkov.

Predpisi s področja ravnanja z odpadki ne določajo eksplicitno, na kakšen način morajo biti urejeni prostori za skladiščenje posameznih vrst odpadkov. **V splošnem velja, da mora imetnik odpadkov (njihov povzročitelj ali oseba, ki jih ima v posesti) le-te ločeno skladiščiti in zagotoviti, da se med seboj ne mešajo različne skupine ali splošne vrste nevarnih odpadkov ali nevarni odpadki z nenevarnimi odpadki, snovmi ali predmeti, dokler jih ne odda v nadaljnje ravnanje.**

Dodatno je določeno, da mora končni uporabnik ločeno hraniti odpadno embalažo, ki ni komunalni odpadek, tako da se ne meša z drugimi odpadki in da je mogoče nadaljnje ravnanje v skladu s predpisi.

Podobno velja za odpadna fitofarmaceutska sredstva (FFS), katera mora končni uporabnik hraniti ločeno, tako da se ne mešajo z drugimi odpadki, dokler jih ne odda distributerju ali zbiralcu.

Določene so tudi osnovne usmeritve glede časnega

skladiščenja odpadkov pri njihovem povzročitelju, na kraju nastanka. Začasno skladiščenje je dovoljeno v za to namenjenih prostorih objektov, ki so urejeni v skladu s predpisi, ki urejajo skladiščenje odpadkov, snovi in pripravkov. **Povzročitelj lahko odpadke začasno skladišči največ dvanajst mesecev, preden jih odda v nadaljnje ravnanje.** Ob tem pa količina odpadkov ne sme presegati količine odpadkov, ki zaradi njegovega delovanja ali dejavnosti nastanejo v dvanajstih mesecih.

Povzročitelj odpadkov mora voditi evidenco o nastajanju odpadkov s podatki o:

- nastalih odpadkih in virih njihovega nastajanja,
- začasno skladiščenih odpadkih,
- odpadkih, ki jih obdeluje sam,
- oddanih ali prepuščenih odpadkih prevzemniku odpadkov,
- izvoženih odpadkih in odpadkih, poslanih v države članice EU.

Evidenco za posamezno koledarsko leto je treba hraniti najmanj pet let. Če za posamezen odpadek poseben predpis ureja zbiranje in pogoje za obvezno oddajo zbiralcu odpadkov, se evidenca vodi v obliki zbirke veljavnih evidenčnih listov. To je listina, s katero imetnik in zbiralec odpadka

potrdita pošiljanje odpadka od kraja nastanka do kraja skladiščenja ali obdelave.

Povzročitelj odpadkov, pri katerem letno nastane več kot 200 kg nevarnih odpadkov ali več kot 150 t vseh odpadkov, mora pripraviti načrt gospodarjenja z odpadki, v katerem se določijo ukrepi za preprečevanje nastajanja odpadkov in načini ravnanja z nastalimi odpadki. Načrt se izdelava za obdobje štirih let, vsako leto pa se ga pregleda in ustrezno popravi.

Povzročitelj odpadkov, pri katerem letno nastane več kot 5 kg nevarnih odpadkov ali več kot 10 ton vseh odpadkov, mora ministrstvu, pristojnemu za okolje, do 31. marca tekočega leta poročati o nastalih odpadkih in ravnanju z njimi za preteklo koledarsko leto. Poroča se na obrazcu, ki je objavljen na spletni strani Agencije RS za okolje: <http://www.arso.gov.si/varstvo%20okolja/odpadki/obrazci/ODP.pdf>. Tako zbrani podatki se uporabijo tudi za namene statistike.

V naslednji številki bomo objavili nadaljevanje prispevka in sicer o ravnanju z odpadno embalažo in odpadnimi fitofarmaceutskimi sredstvi.

» DR. LUCIJA JUKIĆ SORŠAK
Ministrstvo za okolje in prostor

Inovativnost prinaša uspeh

Izbor inovativne mlade kmetice oz. inovativnega mladega kmeta krepi samozavest mladih na podeželju in priča o potencialu slovenskega podeželja.

»Inovacijska sposobnost mladih kmetov je ključna za nadaljnji razvoj kmetijstva,« je poudaril direktor KGZS Igor Hrovatič na razglasitvi mladega inovativnega kmeta oz. kmetice (IMK) leta 2009 in pohvalil mlade kmete in kmetice za pogumno predstavitev svojih inovacij. Prireditve je 7. novembra potekala v Lenartu, od koder prihaja lanskoletni inovativni mladi kmet Ervin Žokš. K dobri organizaciji je pomembno prispevalo Društvo podeželske mladine Slovenske Gorice, katerega predsednica je Mojca Kramberger, ki je aktivno sodelovala pri razpravah o prihodnosti mladih na podeželju.

Letošnji izbor IMK, ki ga organizirata Zveza slovenske podeželske mladine (ZSPM) in KGZS, je že tretji. Komisija je pod vodstvom **Andreje Krt Stopar** ocenjevala inovativnost zamisli in druge kriterije izbora ter med šestimi finalisti razglasila za inovativno mlado kmetico leta 2009 **Andrejo Jagodic** iz Naklega, in sicer za inovativno zamisel predelave mleka v nove mlečne izdelke in uvajanje novih načinov trženja.

Pohvale mladim so izrekli številni visoki gostje: predsednik KGZS **Ciril Smrkolj**, državna sekretarka MKGP **mag. Sonja Bukovec**, direktor direktorata za kmetijstvo **Branko Ravnik**, direktor KGZS **Igor Hrovatič**, direktor Kmetijsko gozdarskega zavoda Ptuj **Slavko Janžekovič**, župan občine Lenart **Janez**

Andreja Jagodic – letošnja inovativna mlada kmetica

Na Poličarjevi kmetiji (kot je domače ime kmetije Jagodic) priredijo letno okrog 150.000 l mleka. Več kot polovico ga predelajo doma, ostalo pa prodajo ljubljanskim mlakarnam.

Inovativna zamisel Andreje Jagodic je v predelavi mleka v vedno nove mlečne izdelke in novih načinih trženja ter izgradnji novega objekta za predelavo mleka. Andreja uvaja v svoj proizvodni program vedno nove izdelke. To so mlečna rulada z bučnim oljem, za katero je že dobila kipec kakovosti na ocenjevanju Dobrote slovenskih kmetij. Posebnost so še laktični sir s pepelom, kuhan sir, mehki sir s poprom, dimljen sir in sadni jogurt z borovnicami. Poleg omenjenih izdelkov izdeluje še navadni jogurt, mehki sir z orehi, sir za pečenje, skuto, kajmak, sir tipa maskarpone in različne skutne namaze. Prodaja tudi sveže mleko v steklenicah in sirotko.

Andreja prodaja svoje izdelke doma v lični trgovini »Štibec«, v mestnem jedru Kranja, na vseh prireditvah na Gorenjskem, v Mercatorju ter na prireditvah KGZS Podeželje v mestu. Za prodajo na tržnicah in prireditvah je kupila hladilni kombi, ki služi kot prodajni prostor, in prenosno hladilno vitrino. Razmišlja tudi o prodaji oz. dostavi izdelkov na dom kupca. Poleg uvajanja vedno novih izdelkov si Andreja prizadeva za njihovo visoko kakovost. Z izgradnjo kotlovnice in ogrevanja na lesno biomaso so bolj učinkovito izkoristili lasten vir ogrevanja – lesne sekance. Gradijo nov objekt za predelavo mleka, ki ga bodo tudi ogrevali na lesno biomaso.

Andreja je dejavna v Združenju kmečkih sirarjev Slovenije, Društvu kmečkih žena Kranj in je članica Odbora kmečkih žena Naklo. Ker je kmetija vzorno urejena, jo pogosto obiskujejo različne skupine.

»MILENA KULOVEC
»MARJAN PAPEŽ

Kramberger, podžupanja občine Lenart **Marija Zlodej**, direktor Kmetijsko gozdarskega zavoda Maribor **Stane Klemenčič** in predsednica ZSPM **Urška Senčar**.

Spodbudo za nadaljnje delo je mladim inovatorjem vlila državna sekretarka mag. Sonja Bukovec. Poudarila je, da mora država ustvariti ustrezne ekonomske pogoje, odločno podpreti inovativnost mladih kmetov ter jih z različnimi mehanizmi

finančno podpreti. Eden izmed takšnih je Program razvoja podeželja RS za obdobje 2007-2013. Program je namenjen spodbujanju uvajanja tehnoloških ter drugih izboljšav na kmetijskih gospodarstvih ter ustvarjanju novih poslovnih priložnosti na podeželju. Tu so ukrepi za dvig konkurenčnosti kmetijskega in gozdarskega sektorja ter spodbujanje diverzifikacije podeželskega gospodarstva preko uvajanja dopolnilnih dejavnosti oz.

novih, nekmetijskih dejavnosti na kmetiji. Ukrep pomoči mladim prevzemnikom odpira možnost pridobitve enkratne finančne pomoči za prvi lastniški prevzem kmetije v višini do 40 tisoč evrov (razpis je še odprt). Zelo zanimiv je ukrep za posodabljanje kmetijskih gospodarstev, katerega cilj je preko uvajanja novih proizvodov, tehnologij ali proizvodnih izboljšav spodbuditi prestrukturiranje in povečanje učinkovitosti gospodar-

Predstavitev kandidatov za izbor IMK 2009

Finalisti izbora inovativna mlada kmetica ali inovativni mladi kmet za leto 2009 so bili:

Andreja Jagodic, Polica 1, Naklo

Inovativna zamisel Andreje Jagodic je v predelavi mleka v nove mlečne izdelke in uvajanje novih načinov trženja.

Andrej Kastelic, Žabja vas 9, Novo Mesto

Inovativna zamisel Andreja Kastelica je v povečanju neposredne prodaje svežega surovega mleka končnemu potrošniku na kmetiji. Projekt je bil zasnovan pod sloganom »Mleko dar živali za človeka«.

Anton Medved, Stražgonjce 6, Kidričevo

Inovativna zamisel Antona Medveda oziroma smisel projekta je v izgradnji hleva za prosto rejo krav molznic, ureditev sodobnega, novega molzišča in postavitev avtomata za napajanje telet. Projekt izboljšuje delovne pogoje na kmetiji in je vsekakor pozitiven pristop k razvoju kmetije.

Boštjan Pajek, Sedraž 14, Laško

Inovativna zamisel Boštjana Pajka je nadgradnja ekološke prireje govedu. Projekt je trajno zasnovan in nudi možnost dolgoročnega gospodarjenja. Ekonomski učinek je viden že po enem letu in lahko pričakujemo, da bo pozitiven tudi v bodoče. S prodajo mesa na domu se odpirajo poti za trženje tudi drugih mesnih izdelkov in živil živalskega izvora.

Matej Potokar, Mala Račna 40, Grosuplje

Inovativna zamisel Mateja Potokarja je v povečanju neposredne prodaje svežega surovega mleka končnemu potrošniku preko nabave in postavitve mlekomata.

Zamisel spodbuja tržno usmerjenost kmetije in povečuje kakovost kmetijskih proizvodov oziroma živil.

Peter Prijol, Ključarinci 9, Križevci

Inovativnost je Peter Prijol pokazal v predstavitvi svoje izkušnje pri razvoju in dodelavi strojnih priključkov. Z lastno dodelavo strojnih priključkov je zmanjšal investicijske stroške in povečal proizvodnost ter prispeval k varovanju okolja.

jenja na kmetijah. V okviru tega ukrepa, za katerega je namenjenih 90,9 milijona evrov v petih letih, je vzpostavljena posebna linija javnih razpisov, namenjenih mladim prevzemnikom pri

uvajanju tehnoloških in drugih izboljšav. Med ukrepi, ki so še posebej usmerjeni v spodbujanje inovativnosti, je tudi ukrep za dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom.

»Vesela sem, da je na letošnjem izboru IMK zmagala« moja kandidatka Andreja Jagodic!

Andreja si je to zmago zares zaslužila, saj že od malih nog živi in dela na kmetiji, pri svojem delu pa je izjemno inovativna. Že pred petimi leti se je odločila, da bo mleko, pridelano na kmetiji, predelovala v različne mlečne izdelke, ki jih izdeluje po svojih recepturah. Zanje vsako leto prejema priznanja na Dobrotah slovenskih kmetij na Ptuj, prejela pa je že najvišje odlikovanje - kipec kakovosti. V akciji, ki jo organizirata KGZS in ZSPM, mladi dobijo priložnost, da širši javnosti pokažejo svojo ustvarjalnost in izvirnost. Tako kot pri številnih drugih izborih ima tudi tu veliko vlogo ravno kmetijska svetovalna služba. Svetovalci poznamo naše kmete, zato lažje poiščemo najboljše kandidate, jih spodbujamo k sodelovanju in jim pogosto tudi pomagamo pri kandidaturi. Končno pa tudi pomembno prispevamo k sami organizaciji dogodka. Osebnostno bi želela, da mladi na podeželju pokažejo nekoliko več samoiniciativnosti in poguma pri dokazovanju svojih dosežkov, znanj in sposobnosti,« je ob podelitvi izjavila Milena Črv, svetovalka za kmečko družino in dopolnilne dejavnosti na Kmetijsko gozdarskem zavodu Kranj, ki je zmagovalki tekom prejšnjih let svetovala pri razvoju dopolnilnih dejavnosti ter jo tokrat podpirala pri njeni kandidaturi.

Država spodbuja tudi razvoj nekmetijskih in dopolnilnih dejavnosti, in sicer z ukrepom za ustanavljanje in razvoj mikropodjetij, za katerega je do leta 2013 namenjenih 55,5 mili-

jona evrov, ter ukrepom za diverzifikacijo v nekmetijske dejavnosti (do leta 2013 je na voljo 31,5 milijona evrov).

»TATJANA VRBOŠEK

Obnove vinogradov

Po novem je sestavni del vloge za izdajo dovoljenja za obnovo vinograda tudi mnenje kmetijskih svetovalcev.

V uradnem listu RS št. 62/2009 je bil objavljen Pravilnik o spremembah in dopolnitvi Pravilnika o registru pridelovalcev grozdja in vina.

V enajstem členu, ki spreminja 20. člen, je dodan četrti odstavek, ki določa, da upravna enota izda dovoljenje za obnovo vinograda, večjega od 0,2 ha, le, če

je predvidena obnova v skladu z mnenjem, ki je sestavni del vloge za izdajo dovoljenja in ga poda javna služba, ki deluje na področju kmetijskega svetovanja v skladu z zakonom, ki ureja kmetijstvo. Mnenja bodo izdajali pristojni kmetijski svetovalci na območjih Kmetijsko gozdarskih zavodov. Njihova imena in ostali podatki so objavljeni v tabelah.

KGZS – Zavod Nova Gorica			
Ime in priimek	Izpostava	Telefon	E-naslov
Andreja Baša	Nova Gorica	05 395 42 63	andreja.basa@go.kgzs.si
Elizabeta Bonin	Koper	05 630 40 62	elizabeta.bonin@go.kgzs.si
Janko Brajnik	Koper	05 630 40 61	janko.brajnik@go.kgzs.si
Majda Brdnik	Sežana	05 731 28 51	majda.brdnik@go.kgzs.si
Rajko Črv	Ajdovščina	05 367 10 75	rajko.crv@go.kgzs.si
Vasja Juretič	Nova Gorica	05 395 42 63	vasja.juretic@go.kgzs.si
Darja Marc	Ajdovščina	05 367 10 74	darja.marc@go.kgzs.si
Matjaž Princič	Brda	05 395 95 31	matjaz.princici@gmail.com
Mojca Mavrič Štrukelj	Nova Gorica	05 335 12 10	mojca.mavric-strukelj@go.kgzs.si
Davor Mrzlič	Koper	05 630 40 61	davor.mrzlic@go.kgzs.si
Marta Srebrnič	Brda	05 395 95 30	marta.srebrnic@go.kgzs.si
Milena Štolfa	Sežana	05 731 28 50	milena.stolfa@go.kgzs.si

KGZS – Zavod Novo mesto			
Ime in priimek	Izpostava	Telefon	E-naslov
Ana Bahor	Novo mesto	07 373 07 85	ana.bahor@gov.si
Vinko Brkovič	Brežice	07 496 11 65	vinko.brkovic@siol.net
Helena Gramc	Krško	07 490 22 17	helena.gramc@gov.si
Mojca Hrovat	Novo mesto	07 393 27 95	mhrovat@siol.net
Jože Maljevič	Novo mesto	07 373 05 79	joze.maljevic@gov.si
Milena Rožman	Brežice	07 496 11 65	milena.rozman@siol.net

KGZS – Zavod Ptuj			
Ime in priimek	Izpostava	Telefon	E-naslov
Andrej Rebernik	Ptuj	02 749 36 27	andrej.rebernik@kgz-ptuj.si
Miran Reberc	Ptuj	02 749 36 30	miran.reberc@kgz-ptuj.si
Zvonko Pišek	Ptuj	02 749 36 31	zvonko.pisek@kgz-ptuj.si
Marjan Ivancič	Ormož	02 741 75 00	marjan.ivancic@kgz-ptuj.si
Edvard Jug	Slovenska Bistrica	02 805 58 82	edvard.jug@kgz-ptuj.si
Franc Senekovič	Lenart	02 729 09 40	franc.senekovic@kgz-ptuj.si

KGZS – Zavod Maribor			
Ime in priimek	Izpostava	Telefon	E-naslov
Simona Hauptman	Maribor	02 228 49 28	simona.hauptman@kmetijski-zavod.si
Roman Štabuc	Maribor	02 228 49 22	roman.stabuc@kmetijski-zavod.si
Irena Merc	Maribor	02 228 49 49	irena.merc@kmetijski-zavod.si
Branka Kac	Maribor	02 228 49 49	branka.kac@kmetijski-zavod.si
Marija Rotvajn	Maribor	02 644 92 24	marika.rotvajn@kmetijski-zavod.si
Marjeta Miklavc	Maribor	02 228 49 48	marjeta.miklavc@kmetijski-zavod.si

KGZS – Zavod Murska Sobota			
Ime in priimek	Izpostava	Telefon	E-naslov
Ernest Novak	Murska Sobota	02 539 14 35	ernest.novak@gov.si
Miran Torič	Murska Sobota	02 539 14 35	miran.toric@gov.si
Stanko Klajnsčak	Gornja Radgona	02 562 17 00	stane.klajnscak@gov.si
Marija Feher	Lendava	02 575 19 40	marika.feher@gov.si

» VOJKO BIZJAK

V Radencih o ključnih težavah kmetijstva

Osemnajstič zapored so v Radencih potekali Zadravčevi-Erjavčevi dnevi. Predsednik KGZS Ciril Smrkolj je opozoril, da je prevelika liberalizacija trga s hrano eden ključnih vzrokov krize v kmetijstvu.

V Radencih je od 5. do 6. novembra potekalo 18. mednarodno posvetovanje o prehrani domačih živali Zadravčevi-Erjavčevi dnevi 2009 v organizaciji Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) in Kmetijsko gozdarskega zavoda Murska Sobota. Največji znanstveni simpozij na področju prehrane domačih živali na območju centralnega dela Evrope je poimenovan po dr. Francu Zadravcu in mag. Milanu Erjavcu, dveh izjemnih strokovnjakov, ki sta za časa življenja pomembno prispevala k razvoju Kmetijsko gozdarskega zavoda Murska Sobota.

Na simpoziju je sodelovalo 51 domačih in 31 tujih avtorjev oz. soavtorjev. Udeleženci so lahko prisluhnili 31 referatom in si ogledali 7 posterjev. **Franc Režonja**, direktor Kmetijsko gozdarskega zavoda Murska Sobota, je poudaril pomen posveta, ki je dober pri-

mer, kako je potrebno pristopiti k iskanju novih znanj.

Osrednja nit letošnjega posveta je bilo mleko kot vir zdravja. Letošnji posvet poteka v času, ki je kmetijstvu izjemno nenaklonjen. Na to so opozorili predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) **Ciril Smrkolj**, predsednik območne enote KGZS Murska Sobota **Marjan Perša** ter **Franc Režonja**. Kot je dejal slednji, so v Pomurju vse tri osrednje panoge (govedoreja, prašičereja ter poljedelstvo) v veliki stiski. Režonja je še poudaril, da je zasluge kmeta v maloprodajni ceni hrane le še pet do sedem odstotkov, pred dvajsetimi leti pa je od maloprodajne cene kmet dobil skoraj polovico. Tako kot so nekoč v Pomurju propadali mali trgovci, sedaj izginjajo male kmetije. Proti temu se je potrebno boriti tudi z znanjem, k razvoju le-tega pa pomembno prispeva tudi posvet.

Ciril Smrkolj je menil, da lahko k temu vlada prispeva z učinkovitimi ukrepi. Skrbi ga predvsem, da v državnem proračunu za leti 2010 in 2011 ni dodatnih sredstev za ukrepe na področju kmetijstva, kakršni so predvideni v proračunih drugih evropskih držav. Prevelika liberalizacija trga s hrano je po mnenju Smrkolja ključen vzrok krize v kmetijstvu. Nove članice EU so postale poligon za zmanjševanje domače pridelave in povečevanje uvoza hrane iz držav z močnejšim kmetijstvom in živilsko-predelovalno industrijo. Brez ustreznih ukrepov ter podpore domačih potrošnikov, ki bi kupovali lokalno pridelano, domačo hrano, slovensko kmetijstvo takšnih evropskih in svetovnih pritiskov ne bo vzdržalo.

Samooskrba v Republiki Sloveniji je dosegla kritično raven. V zadnjem letu je na svetovnem trgu hrane prišlo do pomembnih sprememb, ki jih

bo morala upoštevati tudi razvita Evropa: sprememba prehranskih potreb ter navad prebivalstva držav v razvoju in povečanje proizvodnje poceni hrane vprašljive kakovosti v državah v razvoju. KGZS zastopa stališče, da mora Evropa ponovno oceniti pomen učinkovite, intenzivne reje in pridelave. Ob uporabi sodobnih dogajanj za izboljšanje ekonomičnosti priraje se morata znanost in praksa zavedati, da porabnik želi varno in zdravo hrano, obenem pa čisto okolje in dostop do informacij o poreklu ter značilnostih živil, ki jih zaužije.

Program letošnjega posveta Zadravčevi-Erjavčevi dnevi je bil zanimiv in ambiciozen, obenem pa je prispeval uporabne napotke, kako naj dognanja visoke stroke učinkovito prenesemo tudi v prakso.

» IVANA BRATOŽ

Praznik topliškega jabolka

V Dolenjskih Toplicah je 17. in 18. oktobra potekala že deveta tradicionalna prireditev Praznik topliškega jabolka, na kateri vsako leto sodeluje tudi Kmetijsko gozdarski zavod Novo mesto.

Obiskovalci so si lahko ogledali in poskusili številne sorte jabolk, od tradicionalnih, ki so najbolj zastopane v travniških sadovnjakih, do odpornih na boleznih in tudi novejših križancev, ki so še v preizkušnji ali pa so ponekod v proizvodnji že dosegli polno rodnost.

Na razstavnem prostoru je bil tudi letos predstavljen širok izbor številnih vrst sadja, ki uspevajo na našem območju. Na ogled in poskušino so bili na voljo tudi številni izdelki iz sadja, od sadnih sokov, kisov, marmelad do različnih sadnih žganj in likerjev.

V sklopu prireditve poteka bogata kulinarčna razstava

jedri in peciv iz jabolk, ki jo pripravi Društvo podeželskih žena Dolenjske Toplice ob strokovni pomoči kmetijske svetovalne službe. Od leta 2005 ocenjujejo tudi jabolčne zavitke, tako da je na letošnji prireditvi potekalo že peto ocenjevanje. Letos so morali ocenjevalci oceniti kar štiriintrideset izdelkov, od katerih jih je bilo kar dvanajst iz občine Dolenjske Toplice, dva-

Od leta 2005 ocenjujejo tudi jabolčne zavitke, tako da je na letošnji prireditvi potekalo že peto ocenjevanje.

najst iz ostalih dolenjskih občin, trije izdelki iz Posavja, po dva izdelka iz Bele krajine in Dola pri Ljubljani ter po en izdelek iz Kamnika, Vrhnike in Ribnice. Predsednica strokovne ocenjevalne komisije Valerija Poreber, ki je bila članica komisije že peto leto, je povedala, da se kakovost izdelkov iz leta v leto izboljšuje. Izdelki so boljši po okusu in kakovosti izdelave, večja pa je tudi izvirnost izdelovalcev pri oblikovanju in okrasitvi le-teh, kar se tudi ocenjuje.

Članice Društva podeželskih žena Dolenjske Toplice in njihova svetovalka že snujejo načrte o prihodnjih dejavnostih. Želijo začeti s postopkom za zaščito jabolčnega zavitka z označbo tradicionalnega ugleda. Tako bodo že v letošnjem letu pričeli zbirati recepte svojih babic z namenom, da potrdijo tradicionalno sestavo jabolčnega zavitka ali po domače »štrudla«, ki je značilen za območje Dolenjskih Toplic in okolice.

V sklopu razstave sadja je bila najbolj zastopana sadna vrsta jablana. Poleg jabolk so bile na razstavi zastopane še številne sorte hrušk, lešnikov, orehov, kakija in kivija. Nekaj vzorcev na razstavi je bilo tudi iz manj zastopanih sadnih vrst, kot so npr. asimina, žižula, granatno jabolko in druge. Številne vzorce tako za razstavo kot tudi za poskušino so prispevali Evrosad, d.o.o. Krško, Karlovček, d.o.o. Šentjernej, Sadjarski center Bilje iz Nove

Gorice, Biotehniška fakulteta iz Ljubljane, Sadjarski center Gačnik iz Maribora, Kozjanski park iz Podsrede, Kartuzija Pleterje, Kmetijski inštitut iz Ljubljane, Trgovina Rast iz Krške vasi, Grm Novo mesto - Center biotehnike in turizma, Sadjarsko društvo Bele krajine, kmetija Kastelic iz Mirne Peči, kmetija Bučar iz Dolenjskih Toplic, kmetija Berus iz Novega mesta, Blaž Kočevar iz Semiča, kmetija Žagar iz Damlja in kmetija Čemas iz Zilj.

V sklopu prireditve je potekal tudi prikaz pravilne predelave jabolk v jabolčni sok. Strokovnjaki KGZ Novo mesto so z demonstracijsko opremo prikazali postopek pranja in mletja jabolk ter bistrenja in pasterizacije jabolčnega soka. **Prireditev Praznik topliškega jabolka je do sedaj že veliko pripomogla k boljšemu poznavanju sadnih vrst in sort. Okoliške kmetije pa lahko na stojnicah svoje pridelke in izdelke tudi prodajajo. Udeleženci prireditve se lahko poleg razstave in prikazov udeležijo tudi strokovnih predavanj o aktualnih vsebinah, povezanih predvsem s pridelavo. Čedalje več vsebin je namenjenih tudi predelavi in uporabi sadja v kulinariki.**

» CVETKA LAVRIČ,

» MARTIN MAVSAR

KGZS - Zavod Novo mesto

Analize mleka so dragocene

Projekt MLEKO, ki ga izvajamo na območju LAS »Bogastvo podeželja ob Dravi in v Slovenskih goricah«, je namenjen dvigu kakovosti mleka ob pomoči izvajanja analiz mleka. Slednja pa je pomemben dejavnik pri izboljšanju gospodarnosti mlečne proizvodnje.

Tržne razmere v proizvodnji mleka so za proizvajalce v Sloveniji vse prej kot ugodne. Zaradi zniževanja cene mleka je potrebno bolj kot kdaj prej znižati stroške proizvodnje, pri tem pa ohraniti ali celo povečati proizvodnjo.

Če želi rejec doseči maksimalno možno ceno, mora v prvi vrsti zagotoviti čim boljšo kakovost mleka. Nanjo pa vplivajo naslednji kriteriji: vsebnost maščobe, vsebnost beljakovin, vsebnost somatskih celic, zmrziščna točka in mikrobiološka kakovost mleka. Nekateri so povezani, kot na primer, maščoba – beljakovina – sečnina, ali pa delno povezani, kot vsebnost laktoze – somatske celice – zmrziščna točka. Na podlagi rezultatov analiz lahko dobimo vpogled v prehranski status črede, zdravje vimen (že pred izbruhom bolezni) ter v razloge za poslabšanje kakovosti mleka. Na terenu ugotavljamo, da rejci premalo uporabljajo rezultate analiz kontrol proizvodnje, dodatnih analiz mleka pa skoraj ne opravljajo. Posledično ne izvajajo preventivnih ukrepov v hlevih, kateri bi velikokrat preprečili padec kakovosti mleka, huda obolenja krav ali celo prezgodnjo izločitev krav molznic iz črede.

Z izvajanjem projekta Mleko uvajamo sklop devetih kontinuiranih izobraževanj za proizvajalce mleka, ki potekajo na podlagi

novega – inovativnega pristopa, opirajoč se na rezultate analiz mleka. V projektu je vključenih 22 kmetij iz območja občin Ptuj, Juršinci, Markovci, Sv. Andraž v Slovenskih goricah, Kidričevo, Dornava, Trnovska vas, Destrnik in Hajdina. Vse naštejte občine so na območju LAS Bogastvo podeželja ob Dravi in v Slovenskih goricah.

Vključene kmetije so različne velikosti, najmanjša redi 8 krav največja pa 55. V povprečju redijo na kmetijo 25 krav molznic. V času projekta se mesečno opravlja analiza mleka na maščobe, beljakovine, laktozo, sečnino in somatske celice, dodatno so opravljene mikrobiološke analize z antibiogramom, vzorcem mleka istih krav se določa zmrziščna točka. S projektom želimo opozoriti rejce na to, kako pomembno je spremljanje rezultatov kontrole mleka in kako ravnati ob določenih situacijah, ko vrednosti posameznih parametrov odstopajo od priporočenih vrednosti.

Pred pričetkom smo ob številnih priložnostih izvajali predstavitev projekta v sklopu rednih zimskih izobraževanj naše službe, na občnem zboru mlekarske zadruge Ptuj in v lokalnih medijih. Na prvi delavnici smo seznanili zainteresirane z vsebino in potekom projekta ter jih razdelili v dve skupini. Na drugi delavnici smo

skupaj z rejci na osnovi podatkov analiz mleka določili krave, katerim smo kasneje odvzeli vzorec za mikrobiološko analizo. Skupaj smo obravnavali tudi prehranske statuse čred na osnovi rezultatov analiz mleka. Med drugo in tretjo delavnico smo odvzeli približno 100 vzorcev za mikrobiološko analizo mleka. Na vzorcih mleka istih krav smo določili zmrziščne točke. Tretjo delavnico je vodil prof dr. Andrej Pengov iz veterinarske fakultete. Na osnovi mikrobioloških analiz posameznih krav je priporočil ukrepe za posamezne reje in posamezne živali. Na naslednjih delavnicah smo spremljali ukrepe v posameznih hlevih, govorili pa smo tudi o temah, kot so: klima v hlevu in možnosti hlajenja, vpliv temperature na ješčnost, zmrziščna točka ter somatske celice, prehrana v čredah na osnovi analiz mleka (maščoba, beljakovina, sečnina) in siliranje.

Trenutno poteka drugo vzorčenje za mikrobiološko analizo ter določitev zmrziščne točke. V drugem delu vzorčenja bo odvzetih okrog 150 vzorcev za mikrobiološko analizo ter okrog 340 vzorcev za zmrziščno točko. Do konca projekta imamo v načrtu izvedbo delavnic, na katerih bodo kmetje predstavili izvedbo siliranja koruze (od izbire hibrida do načina spravila, tlačenja, pokrivanja), vzrejo telet in plemenske živine, ukrepe za sanacijo mastitisa pri

kravah, pozitivnih pri mikrobiološki analizi. Z dr. Pengovom pa bomo na izbranih kmetijah na eni od delavnic razpravljali o pogojih in razmerah za nastanek mastitisa ter govorili o ukrepih pri posameznih kravah, ki so bile pri mikrobiološki analizi pozitivne. Naš namen je, da kmetje na delavnicah samostojno poročajo o izvedenih ukrepih v svojih čredah.

Za osvojitve novih strokovnih znanj in prenosa le-teh v prakso je zelo pomembno, da poteka v okviru projekta izobraževalni proces kontinuirano, daljše časovno obdobje, v majhnih skupinah, v obliki delavnic. Udeleženci so v tem procesu dejavni in pričakujemo, da bodo tekom izobraževanja v njihovih hlevih pri reji že vidni prvi pozitivni rezultati. Želeli bi, da bi z delavnicami nadaljevali tudi po zaključku projekta in da bi v to vrsto izobraževanj vključili še druge rejce.

»IGOR TUMPEJ
vodja projekta

»FELICITA DOMITER
oba: KGZS – Zavod Ptuj

Izredna seja upravnega odbora

Člani upravnega odbora KGZS so se seznanili z načrtovanimi spremembami sistema grafičnih enot rabe zemljišč kmetijskih gospodarstev (GERK).

Na pobudo ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano prof. dr. Milana Pogačnika je 13. novembra potekala druga izredna seja upravnega odbora KGZS. Seje sta se poleg ministra udeležila tudi Branko Ravnik, direktor direktorata za kmetijstvo, in direktor Agencije Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja Benedikt Jeranko.

Predstavniki Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) so članom upravnega odbora predstavili problematiko sistema grafičnih enot rabe zemljišč kmetijskih gospodarstev (GERK). Novosti se obetajo z ukinjanjem mostičkov in s celotno posodobitvijo sistema GERK, ki naj bi bila po besedah predstavnikov ministrstva nujna, ker to zahteva Evropska unija. Upravni odbor KGZS je MKGP pozval, da pripravi načrt izvedbe posodobitve sistema GERK in ga posreduje KGZS ter pred končno odločitvijo o tej problematiki pripravi analizo učinkov sprememb. Člani upravnega odbora KGZS so se zavzeli, da se v primeru ukinjanja mostičkov zniža spodnja meja površine zemljišč, za katero se lahko uveljavlja zahtevke, in da spremembe, ki bodo nastale v postopkih poenotenja GERK-ov z evidenco dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč, za kmete ne bodo imele nobenih sankcij in bo s tem čim manj administrativnih bremen ter stroškov.

»JERICA POTOČNIK

Delo organov KGZS

Odbor za gozdarstvo, lesarstvo in lovstvo

Na tretji redni seji Odbora za gozdarstvo, lesarstvo in lovstvo pri KGZS, ki je bila 8. oktobra 2009, so člani odbora podali **pobudo za pripravo Pravilnika o ocenjevanju škode po divjadi**, saj so mnenja, da je potrebno sistem ocenjevanja na kmetijskih in gozdnih kulturah dodelati in poenotiti. Prav tako je potrebno zagotoviti enotne kriterije ter izobraževanja za člane v komisiji. V kolikor komisija ne bi dosegla soglasja oškodovanca z višino škode, pa se v ocenjevanje škode vključi neodvisni cenilec, ki mu komisija pripravi podlage za oceno. Prav tako so razpravljali o **problematiki škod divjih prašičev in ostale divjadi** in predlagali zbornici, da od ministrstva zahteva takojšen in močnejši poseg v populacijo divjih prašičev in jelenjadi. Člani

odbora so predlagali dveleten močnejši odstrel, ki navzgor ni omejen s starostno ter spolno strukturo. Delno odstopanje v spolni ali starostni strukturi odstrela namreč zaradi narave reprodukcije nikakor ne bo ogrozilo ugodnega stanja populacije. Glede **problematike škod po zavarovanih vrstah** se odbor ne strinja z mnenjem Ministrstva za okolje in prostor, da škoda ni zadosten vzrok za odvzem volka in vztraja na povečanem odstrelu ter rešitvi te problematike. Poudariti je potrebno tudi problem varnosti prebivalcev in obiskovalcev gozda (gobarjev, planincev ...). V odločanje bi bilo potrebno vključiti tudi občine ter lovske družine in bolj spoštovati strokovne osnove Zavoda za gozdove Slovenije. Odbor predlaga zbornici, da Vladi RS poda pobudo o predstavitvi pristojnost nad zvermi z Ministrstva za okolje in pro-

stor na Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo in prehrano.

Člani odbora so obravnavali tudi **Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu narave in Predlog Zakona o graditvi objektov**.

Območna enota KGZS Kočevje

Člani sveta Območne enote KGZS Kočevje in člani Odbora izpostave KGZS Ribnica so 9. oktobra 2009 v Ribnici na sedmi skupni seji med drugim spregovorili o **urejanju GERK-ov in kontroli kmetijskih površin na travnikih in pašnikih** ter v zvezi s tem podali zahtevo, da problematiko spornih površin rešijo do konca oktobra 2009. Pravila pa naj bodo sprejeta pred vlaganjem subvencijskih vlog in se kasneje v času izvajanja pogojev ne spreminjajo. V zvezi z **imenovanjem na-**

mestnikov nosilcev kmetij so predlagali zbornici, da Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano poda zahtevo po spremembi Pravilnik o registru kmetijskih gospodarstev v členih, kjer nosilec kmetijskega gospodarstva obvezno določi svojega namestnika. Na seji so obravnavali tudi **problematiko v zvezi s populacijo velikih zveri, medvedov in volkov**, in podali zahtevo, da Ministrstvo za okolje in prostor izplača vse zahtevke za povračilo škode. Obenem so opozorili načrtovalce, da Kočevsko ne prenese toliko medvedov in volkov, kot jih je tam nekaj zadnjih let.

»PETRA KLINER

O pogodbah (3. del)

Vsebinsko medsebojnih pogodbenih odnosov urejajo stranke same - pogodbe, ki jih stranke sklepajo, so po vsebini takšne, kot se same dogovorijo. V slovenskem pravnem redu velja načelo prostega urejanja pogodbenih razmerij, kar pomeni, da se pogodbeni stranki lahko dogovorita vse, kar ni izrecno prepovedano. Seveda pa obstajajo izjeme v obliki prepovedi. Z ničnostjo in izpodbojnostjo pogodb, ki so posledica kršitve teh prepovedi, se bomo ukvarjali v nadaljevanju.

NIČNOST POGODBE

Praven okvir predstavlja Obligacijski zakonik (OZ, Uradni list RS, št. 97/07), ki jasno določa, da je pogodba, ki nasprotuje Ustavi RS, prisilnim predpisom ali moralnim načelom, nična. Nična je lahko pogodba v celoti, pogosteje pa se zgodi, da so v nasprotju s predpisi in moralo samo posamezna pogodbeno določila ali klavzule. V obeh primerih se v skladu z OZ za nično šteje pogodbo v naslednjih primerih:

- pogodba ni sklenjena v predpisani obliki (npr. pogodba o dosmrtnem preživljanju, ki je namesto v obliki notarskega zapisa sklenjena v obliki ustnega dogovora),
- kadar gre za oderuško pogodbo,
- pogodbo sklene oseba, ki nima poslovne sposobnosti (npr. otrok, ki je star 10 let),
- predmet pogodbe je nedopusten ali nedovoljen ali nemogoč (npr. prodajna pogodba za oblake).

V kolikor je del pogodbe ali celotna pogodba dogovorjena v nasprotju z zgoraj navedenimi omejitvami, takoj velja, da je takšna pogodba nična. V praksi to pomeni podobno, kot da pogodba sploh ne bi bila sklenjena.

POSLEDICE NIČNOSTI

Če je pogodba nična, mora vsaka pogodbeno stranka vrni-

V slovenskem pravnem redu velja načelo prostega urejanja pogodbenih razmerij. Stranki se lahko dogovorita vse, kar ni izrecno prepovedano.

ti drugi vse, kar je prejela na podlagi takšne pogodbe. V primeru, da vrnitev ni mogoča, je potrebno zagotoviti ustrezno nadomestilo v denarju. Na ničnost pazi sodišče po uradni dolžnosti, torej tudi če se pogodbeno stranka nanjo ne sklicuje. Pomembno je tudi opozoriti, da pravica do uveljavljanja ničnosti nikoli ne ugasne in se nanjo lahko sklicujemo kadarkoli.

IZPODBOJNOST POGODBE

Zgodi se, da stranki skleneta pogodbo, ki zgoraj navedenih omejitev ne krši, kljub temu pa je pri njihovem sklepanju prišlo do napak v volji pogodbenih strank (npr. stranka je pogodbo sklenila pod prisilo ali v zmoti). Takšne pogodbe so izpodbojne, kar pomeni, da pogodbeno stranka lahko zahteva njihovo razveljavitev.

RAZLOGI ZA IZPODBOJNOST

Pogodbo se lahko izpodbija v naslednjih primerih:

- grožnja, s katero označimo primere, ko sopogodbjenik ali kdo tretji pri pogodbeni stranki povzroči utemeljen strah (resna nevarnost za življenje ali zdravje), zaradi katerega ta sklene pogodbo,
- bistvena zmeta, do katere pride, ko se stranka zmoti o bistvenih lastnostih predmeta pogodbe ali o osebi sopogodbjenika (npr. stranka je prepričana, da je na zemljišču dovoljena gradnja, dejansko pa se tam ne sme graditi),
- prevara, ki jo povzroči sopogodbjenik ali kdo drug z namenom, da bi stranko napeljal k sklenitvi pogodbe,

- pogodbe, sklenjene s poslovno omejenimi strankami (npr. z mladoletniki, ki bi za veljavnost pogodbe potrebovali odobritev staršev ali skrbnikov).

POSLEDICE IZPODBOJNOSTI

Ko pogodbeno stranka, v čigar interesu je določena izpodbojnost, ugotovi razlog za izpodbojnost, mora pri sodišču zahtevati razveljavitev pogodbe. Rok za vložitev zahtevka je eno leto, odkar je stranka izvedela za razlog za izpodbojnost oziroma največ tri leta od sklenitve pogodbe. Če je pogodba razveljavljena, morata pogodbenika drug drugemu vrniti vse, kar sta na podlagi pogodbe prejela oziroma zagotoviti ustrezno denarno nadomestilo, če vrnitev ni več mogoča. Poleg tega je pogodbeno stranka, ki je povzročila izpodbojnost, svojemu sopogodbjeniku odgovorna za škodo, ki mu nastane zaradi razveljavitve pogodbe. Seveda pa se to pravilo ne uporablja, ko nekdo drugega z grožnjo ali prevaro prepriča v sklenitev pogodbe - takšen sopogodbjenik ni upravičen do odškodnine zaradi razveljavitve pogodbe.

» GAŠPER CERAR

KGZS na sejmu ITF Agrofood

Skopje je letos med 10. in 14. novembrom gostilo sejem kmetijstva, prehrane in široke potrošnje. Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije je prispevala k pestrosti predstavitve znotraj t. i. Slovenske hiše ter k strokovni ravni ministrskega foruma in tematskih delavnic.

Na forumu, ki ga je odprl predsednik skupine ERA Gvido Omladič, so sodelovali: makedonski minister za kmetijstvo Ljupčo Dimovski, hrvaški minister za kmetijstvo Petar Čobanković, državna sekretarka MKGP Sonja Bukovec, predsednik KGZS Ciril Smrkolj, prof. dr. Peter Raspor z Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, predsednik regionalne gospodarske zbornice Leskovac Goran Jović in predstavnica Zadrुžne zveze Slovenije Katarina Kozinc Huskič.

Sejem potrošnje sodi med najstarejše sejme v Skopju saj bo prihodnje leto praznoval 60 let delovanja. Na letošnjem sejmu ITF Agrofood se je predstavilo 50 razstavljalcev, ki so zastopali še skoraj enkrat toliko oz. 47 podjetij iz enajstih držav. Skupina Era, ki je lastnica Skopskega sejma, se je izkazala kot izjemen organizator in uspešen povezovalac interesov različnih zainteresiranih organizacij iz Slovenije in Makedonije oz. tudi širše regije južnega Balkana.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in vodno gospodarstvo Republike Makedonije je bilo sponzor zanimivega mednarodnega foruma, katerega je organizirala skupina Era s slovenskimi in makedonskimi vladnimi in nevladnimi organizacijami ter fakulte-

tami. Namen foruma je bil podati realno sliko stanja v kmetijstvu in podeželju na območju držav, ki so v različnih fazah priprav na članstvo v Evropski uniji. Udeleženci iz Slovenije so predstavi svoje izkušnje in predvsem opozorili na težave, s katerimi se bodo soočile kandidatke za članstvo v EU v obdobju pristopa in dejavnega članstva. Forum je odprl predsednik skupine Era Gvido Omladič, ki je tudi strnjeno predstavil zamisel o povezovanju interesov na območju južnega Balkana, zaradi česar je tudi na skopskem sejmu ustanovljen kompetenčni center za kmetijstvo, živilstvo in razvoj podeželja. Pomen učinkovitega stanovskega organiziranja in pričakovanja od spremembe delovanja EU je zelo nazorno predstavil

predsednik KGZS Ciril Smrkolj. Prisotni so lahko prisluhnili tudi zanimivi predstavitvi dobro načrtovanih in učinkovitih razvojnih projektov v južni Srbiji.

Drugi del foruma je bil namenjen varni hrani oziroma zahtevam ne le evropske zakonodaje, pač pa predvsem evropskega potrošnika. Nosilec tega dela je bil prof. dr. Peter Raspor z Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Varna hrana je bila tudi tema ene od tematskih delavnic.

Druga delavnica je obravnavala primere dobre prakse pri trajnostnem razvoju podeželja ter vlogo kmetijskih stanovskih organizacij in svetovalnih služb pri pridobivanju oz. koriščenju sredstev evropskih in drugih razvojnih skladov. Pri tem se je pokazalo, da makedonsko ministrstvo ni naklonjeno ustanovitvi kmetijske zbornice po srednjeevropskem modelu, kar kršnega smo uveljavili v Sloveniji,

in se bolj nagiba k ohranitvi svetovalne službe pod državno upravo. Seveda takšnega mnenja niso bili trije predstavniki kmetov, ki so večkrat prosili prisotnega namestnika kmetijskega ministra in predstavnico državne agencije za razvoj, naj vseeno razmišljajo tudi v smeri ustanovitve krovne kmetijske organizacije po slovenskem vzoru.

Direktor KGZS Igor Hrovatič je predstavil delovanje KGZS na področju zaščite stanovskih interesov in organiziranja strokovnih služb ter vlogo zbornice pri razvoju podeželja in črpanju evropskih sredstev. Primere dobre prakse razvojnih projektov na podeželju sta predstavili Aleksandra Gradišek, direktorica RRA Srce Slovenije, in mag. Andreja Smolej, direktorica RRA Kozjansko.

»TATJANA ČOP

Na razstavnem prostoru z imenom Slovenska hiša so se poleg hčerinske Ere Agrine in Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije predstavili še Zadrुžna zveza Slovenije in skupina Union. Sejem so si pod pokroviteljstvom KGZS ogledali tudi slovenski kmetje, ki so obenem obiskali nekatere kmetijske in predelovalne obrate v Makedoniji.

Sudoku

	1		8			6		
	4	9		2				
		3	1		7	5	2	
4				9	6	1		2
	5	1		8		9	4	
8			4		2		5	7
	7					4		3
	6			7				
3				6	4			8

Gorenjska prata

Sestavine:

1 kg belega kruha,
1 kg mletega mesa dimljene
spodnje čeljusti svinjske glave,
15 jajc,
5 strokov česna,
šop peteršilja,
1 čebula,
maščoba,
svinjska mrežica.

Priprava:

En dan prej kruh narežemo na koščke in ga zmešamo z jajci, da se dobro navlaži. Naslednji dan dodamo kruhu in jajcem drobno mleto svinjsko meso, drobno nasekljan česen in peteršilj ter drobno narezano čebulo, ki jo popražimo na maščobi. Vse sestavine dobro premešamo in v primeru, da niso dovolj vlažne, dodamo še eno jajce. Zmes oblikujemo v štruco, ki jo zavijemo v mrežico in položimo v pomaščen pekač. Na začetku pečemo v pečici na temperaturi 170 °C. Čez 30 minut temperaturo malce znižamo in pečemo tako dolgo, da je prata lepo zlato rumena. Pečeno gorenjsko prato narežemo in ponudimo kot toplo ali hladno jed.

DA SE NE BOSTE ODLOČILI PREPOZNO

Ne prezrite prednosti in ugodnosti **zavarovanja posevkov in plodov** Zavarovalnice Triglav v letu 2009:

- možnost znižanja stroška zavarovanja kmetijske proizvodnje;
- sofinanciranje zavarovalne premije s strani države v višini 50 %;
- temeljna zavarovanja (pred nevarnostjo toče, požara in strele):
 - žit, krmnih in industrijskih rastlin,
 - vinogradov in hmelja - s soudeležbo zavarovanca pri škodi in z možnostjo odkupa odbitne franšize,
 - sadovnjakov in vrtnin na prostem - s soudeležbo zavarovanca pri škodi,
 - sadovnjakov in vrtnin v zaščiteneh prostorih (protitočne mreže, rastlinjaki, tuneli...);

- dodatna zavarovanja pred nevarnostmi:
 - spomladanskega mraza,
 - viharja,
 - poplave.

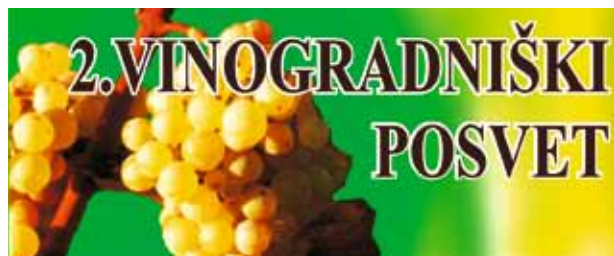
Zavarovanje posevkov in plodov s sofinanciranjem zavarovalne premije s strani države lahko sklenete najpozneje do 31. 8. 2009 oziroma do prvega škodnega primera na vašem območju.

Za dodatne informacije se povežite z našimi zavarovalnimi zastopniki.

ZAVAROVALNICA TRIGLAV, D.D.

**10. in 11. december 2010 v
dvorani Zavoda Antona Martina Slomška (Vrbanska 30, Maribor)**

2. VINOGRADNIŠKI POSVET

Čas: Četrtek, 10. december 2009

Organizator: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije in Kmetijsko gozdarski zavod Maribor

Kraj posveta: Dvorana Zavoda Antona Martina Slomška, Vrbanska c. 30, Maribor

Program posveta

- 8.00-9.00** Prijava udeležencev posveta in pogostitev
9.00-9.20 Pozdrav udeležencem (Ciril Smrkolj, predsednik KGZS)
 Odprtje posveta (dr. Stane Klemenčič, direktor KGZ Maribor)
9.20-9.40 Novi izzivi v vinogradništvu – krepitev odpornosti in uspešno prilagajanje vinske trte (Roman Štabuc, Simona Hauptman, KGZS – Zavod Maribor)
9.40-10.00 Reakcije sort vinske trte na podnebne spremembe (doc. dr. Stanko Vrščič, UM FKBV)
10.00-10.20 Aktivna in pasivna oblika varovanja vinske trte pred neurji s točo (dr. Stane Klemenčič, KGZ Maribor)
10.20-10.40 Novosti v zdravstveni selekciji vinske trte in njihovo vključevanje v delo selekcijsko trsničarskih središč – STS (prof. dr. Zora Korošec-Koruza, Univerza v Ljubljani, BF, Andreja Škvarč, STS Vrhpolje, Alica Topolovec, STS Ivanjkovci)
10.40-11.30 Možnosti EKO vinogradništva iz praktičnega vidika (Ilse Maier, EKO vinogradnica iz Kremisa, Avstrija)
11.30-12.15 Zlata trsna rumenica – nova grožnja slovenskemu vinogradništvu (mag. Erika Orešek, MKGP, FURS)
12.15-13.30 Kosilo
13.30-14.45 Posebnosti varstva vinske trte v letu 2009 (peronospora, siva grozdna plesen, akarinoza) in razširjenost ameriškega škrtatka v vinorodni deželi Podravje in rezultati preizkušanja insekticidov (mag. Jože Miklavc, Miro Mešl, Boštjan Matko, KGZS-Zavod Maribor)
14.45-14.55 Predstavitev čezmejnega projekta v okviru OP Slovenija – Madžarska 2007-2013 »DOŽIVETJA TRADICIJE« (mag. Stanka Klemenčič-Kosi, KGZS-Zavod Maribor)
14.55-15.15 Razprava

Vsi referati posveta so uvrščeni v seznam predavanj SKOP in KOP. Udeležnina za posvet je 20 evrov in vključuje pogostitev in zbornik posveta. Udeleženci jo bodo poravnali na dan posveta, in sicer v času prijave med 8. in 9. uro.

Organizacijski odbor posveta:

Simona Hauptman, Tadeja Vodovnik-Plevnik, Roman Štabuc, Alica Topolovec, Vojko Bizjak

5. LOMBERGARJEV SADJARSKI POSVET

Čas: Petek, 11. december 2009

Organizator: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije in Kmetijsko gozdarski zavod Maribor

Kraj posveta: Dvorana Zavoda Antona Martina Slomška, Vrbanska c. 30, Maribor

Program posveta

- 8.00-9.00** Prijava udeležencev posveta in pogostitev
9.00-9.20 Pozdrav udeležencem (Ciril Smrkolj, predsednik KGZS)
 Odprtje posveta (dr. Stane Klemenčič, direktor KGZ Maribor)
9.20-10.20 Trendi pridelave pečkatega sadja v Švici in nove sorte v preizkušanju (Simon Egger, Poskusna postaja Wädenswil, Švica)
10.20-11.20 Uspešnost biološke pridelave in trženja odpornih sort jabolk v Švici (dr. Franco P. Weibel, Inštitut FiBL, Švica)
11.20-12.20 Uporaba in učinkovitost sredstev za redčenje jabolk v Švici (Michael Gölles, Poskusna postaja Wädenswil, Švica)
12.20-13.30 Kosilo
13.30-13.45 Strojno mehansko redčenje cvetov, nova možnost uravnavanja pridelka jabolk namizne kakovosti v IP in EKO pridelavi (mag. Zlatka Gutman Kobal, Andrej Soršak, KGZ Maribor)
13.45-15.00 Posebnosti varstva jablane v letu 2009 - jabolčni zavijač, škrlup, pepelovka, ameriški in vejičasti kapar (mag. Miklavc Jože, Miro Mešl, Boštjan Matko, KGZ Maribor)
15.00-15.15 Zmanjševanje populacije jabolčnega zavijača z uporabo ogorčic (mag. Gustav Matis)
15.15-15.45 Odziv jablane in škodljivih organizmov na spremenjene razmere pod črno protitočno mrežo (mag. Peter Zdravec, Biserka Donik, Matjaž Beber in Blaž Germšek KGZS-KGZ Maribor, Sadjarski center Maribor; dr. Tatjana Unuk, dr. Stanislav Tojnko, dr. Mario Lešnik, Bernarda Ferjanc, UM FKBV)
15.45-16.00 Odmor
16.00-16.20 Perspektive in ovire pri nadaljnjem razvoju 0,0 residue pridelovalnih sistemov sadja v Sloveniji in EU (dr. Mario Lešnik in dr. Stanislav Tojnko UM FKB; mag. Peter Zdravec, KGZ Maribor, Sadjarski center Maribor)
16.20-16.40 Ali so biološko pridelana jabolka bolj zdrava (dr. Robert Veberič, Univerza v Ljubljani, BF)
16.40-17.00 Razprava

Vsi referati posveta so uvrščeni v seznam predavanj SKOP in KOP. Udeležnina za posvet je 20 evrov in vključuje pogostitev in zbornik posveta. Udeleženci jo bodo poravnali na dan posveta, in sicer v času prijave med 8. in 9. uro.

Organizacijski odbor posveta:

Zlatka Gutman-Kobal, Andrej Soršak, Peter Zdravec, Vojko Bizjak